

4/2020

Julio
Aŭgusto

ISSN 0032-2431

Pola Esperantisto

Revuo de Pola Esperanto-Asocio



- ★ Kiel „dinsaŭroj” kompostis
- ★ Intervjuo kun Hanna Zaruski-Zamenhof
- ★ Vizaĝaj maskoj haltigas virusojn

Pola Esperantisto

Dumonata revuo de Pola Esperanto-Asocio. Fondita en 1908.

Eldonanto

Pola Esperanto-Asocio
ul. Gen. W. Andersa 37/59 a
00-159 Warszawa
<http://www.esperanto.pl>

Ĉefredaktoro

Robert Kamiński, rk-lodzo@wp.pl

Kunlaboro

Teresa Nemere, Roman Dobrzyński,
Jerzy Dryja, Magdalena Tatara,
Andrzej Sochacki, Adam Wilkus

ABONOJ

La abono por 2020 - por 6 numeroj (papera):

Pollando - 50 zlotoj
eksterlando - 20 eŭroj

Cifereca (pdf)

Pollando - 25 zlotoj
eksterlando - 10 eŭroj

Pagendaj al la konto:

PL 37 2130 0004 2001 0558 6110 0002
swift INGBPPLPW

La mendon provizu per informo, al kiu
adreso estu sendata la revuo.

ATENTO

Abonoj per eŭroj validas post
aldono de bankaj kostoj.
Polan Esperantiston eblas aboni per
Konto de PEA en UEA: peaa-v.
Detaloj troviĝas ĉe:
<https://uea.org/alighoj/pagmanieroj>
kaj <https://uea.org/alighoj/spagilo>

Presejo

BŁĘKITNE STUDIO

ul. Chopina 6, 44-100 Gliwice

Fronta kovrilpaĝo - Edward Wojtakowski el Wrocław

Estraro de PEA

Robert Kamiński - prezidanto
Agnieszka Mozer - vicprezidanto
Zofia Śmistek- sekretario
Alina Mozer - kasisto
Marek Mazurkiewicz - estrarano

Ĉefdelegito de UEA

Stanisław Mandrak:
stanislaw.mandrak@gmail.com

Peranto de UEA

Jan Skonieczka: jaskon@op.pl,

Pri la skribitaj artikoloj
respondecas
la aŭtoroj mem.
Ricevitajn manuskriptojn
oni ne resendadas.
La redakcio rezervas al si
la rajton mallongigi
kaj korekti la tekstojn.
Represo kaj tradukoj nur
kun indiko pri la fonto



Pola Esperanto-Asocio
Polski Związek Esperantystów

Enhavo

Redaktoraj vortoj	2
Ĉefa Estraro informas	
<i>PEA-Estraro, Rezolucio de Ĉ.E. de PEA pri Ĝenerala Kunveno de PEA-membroj</i>	3
Mojose	
<i>www.pej.pl, Ĵam oni elektis novan PEJ-estraron</i>	4
Raportoj, rakontoj	
<i>Paweł Wimmer, Kiel "dinosauĵoj" kompostis</i>	4
Pri kio ni aŭdas	
<i>Florida Atlantika Universitato, Maskoj halitgas virusojn</i>	6
<i>Młody Technik, Nova turismo en VR</i>	8
<i>Robert Kamiński, Historia flugo al kosmo</i>	12
<i>Gazetaraj Komunikoj de UEA, Humphrey Tonkin: honora prezidanto de UEA</i>	14
<i>BES, Literatura Konkurso 2020 „Pandemio – neĉiutaga ĉiutageco”</i>	15
Vizitindaj lokoj	
<i>Nieznany Świat, Trovita pola Mikeno!</i>	15
Homoj	
<i>Roman Dobrzyński, Homaranismo – aktuala ideo</i>	19
<i>Robert Kamiński, La polo – heroo de Peruo</i>	23
Lingvosciencia angulo	
<i>Plena Manlibro de E-a Gramatiko, Rolvortetoj De rilate al ne-aga O-vorto – 1-a p.</i>	27
<i>Magdalena Tatara, Lernomaterialoj pri la franca lingvo en interreto</i>	29
Literaturaĵoj	
<i>Juliusz Słowacki, Baladina</i>	32
Saĝulaj pensoj	
<i>Andreo Bach, Ricevinte donacon ne ĉagreniĝu!</i>	35
Leterkesto	
<i>Jerzy Dryja, Murkalendaro kaj akvoparko</i>	36
<i>Chuck Smith, Kara uzanto de Amikumu</i>	38
<i>Societo „E-Senco”, ARKONES 2020</i>	38
Kalendaro de E-eventoj	39
Diverse, facile, bonguste	
<i>Magdalena Tatara, Du facilaj receptoj por kukoj</i>	40
Oni eldonis	
<i>Szabolcs Szilva, "Pri kio temas? - Ellaboraĵo de la 15 temoj de la B2-nivela KER-ekzameno"</i>	42
<i>"Esperanto por mi – 16 esperantistoj portretitaj de Helga Plötner"</i>	43
Forpasis	
<i>Irena Szczygłowska – Sopot</i>	43
El fotogalerio de Andrzej Sochacki	
<i>Andrzej Sochacki, 4-aj Esperantaj Tagoj de Staszów, 18-20.05.199</i>	44
Amuze	
<i>Adam Wilkus, La krucenigmo pri bestoj</i>	46

Estimataj legantoj!

Ni estas meze de jaro. La ĉi-jara somero estas escepte favora por ni kaj ne ĝenas nin per troa varmo kaj pluvo, kvazaŭ ĝi volus rekompensi al ni aliajn problemojn. La plej grava problemo nun estas - la epidemio de viruso covid 19. Ĉiuj aspektoj de la ĉiutaga vivo fokusiĝas al ĉi tiu temo. Informoj en televido, radio kaj gazetoj komenciĝas per la prezento de la taga kvanto de novaj personoj, infektitaj per la viruso. La temo de la pandemio kaj ĝia influo al nia vivo estas la ĉefa temo de interhomaj interparoloj. Simile okazas inter esperantistoj. Artikoloj en Esperanto-revuoj ankaŭ pli kaj pli aludas la pandemion. Pola Esperantisto estas neniu escepto kaj epidemiaj problemoj aperas ankaŭ sur niaj paĝoj. En la antaŭaj kajeroj, estis artikoloj pri la protektaj maskoj. Opinioj pri ilia efiko estas eĉ ekstreme diversaj. Bonvolu viziti la paĝon 6 de la nuna numero, kie vi povas trovi tradukitan priskribon de la scienca esplorado pri la efikeco de protektaj maskoj en Florida Atlantic University.

Mi rekomendas ankaŭ la interesan intervjuon de Roman Dobrzyński kun Hanna-Zaruski-Zamenhof, la pranepino de Ludoviko Zamenhof kaj rememoran rakonton de Paweł Wimmer.

Ni revenas al la temo pri konkero de la kosmo. La nuna periodo estas la komenco de la sekva spaca konkurado. Ĉi-foje, la ĉefa celo estas Marso. Nuntempe tri kosmoŝipoj - araba, ĉina kaj usona - vojaĝas samtempe al Marso, uzante la "startan fenestron", kiu aperas ĉiam, post 26 monatoj. Evoluo de la spaca teknologio multe akcelis kaj valoras ĝin observi. La sciencaj atingoj dum esplorado de la kosmo, paŝo post paŝo venas al nia ĉiutaga vivo.

En la ĉapitro „Vizitindaj Lokoj” vi povos ekscii pri la sensacia arkeologia malkovro en la regiono de Nowy Sącz, kiu ebligas al vi reveni 3.500 jarojn malantaŭen

Nuntempe la virtuala vojaĝado fariĝas pli kaj pli ofta, kaj ankaŭ pli facila kaj pli interesa. Bonvolu legi la artikolon pri ĉi tiu temo. Nepre rigardu novan ĉapitron “Diverse, facile, bonguste”. Mi esperas, ke kontentigos vin la enhavo de la aktuala numero de nia revuo.

Robert Kamiński



Rezolucio de Ĉefa Estraro de Pola Esperanto-Asocio pri Ĝenerala Kunveno de PEA-membroj

Ĉefa Estraro de PEA (ĈE) dum sia kunveno la 16-an de aŭgusto 2020, konforme al la PEA-statuto - 34 artikolo, 1 kaj punkto 2.1, aprobis rezolucion por kunvoki la Ĝeneralan Kunvenon (ĜK) de membroj de Pola Esperanto-Asocio la 26-an de septembro 2020. La Ĝenerala Kunveno okazos en Varsovio, en la sidejo de PZE, ĉe la str. Andersa 37 loĝ. 59A, je la 11:00, en la unua limtempo kaj je la 11:30, en la dua limtempo.

Laŭ la artikolo 32, punkto 1 de la Statuto, en la kunveno povas partopreni ordinaraj membroj de PEA. Laŭ art. 32 p. 3, dum la Ĝenerala Kunveno rajtas voĉdoni personoj:

- ordinaraj PEA-membroj, kiuj pagis kotizon por 2019,
- novaj membroj, agnoskitaj en 2020, kiuj pagis ĝis la dato de la Ĝenerala Kunveno,
- honoraj membroj de PEA.



Pro la malfacilo sciigi ĉiujn PEA-membrojn, ni petas filiajn estrarojn sciigi la membrojn pri la Ĝenerala Kunveno. Ni transdonas tiujn informojn al individuaj membroj. La partoprenantoj de la Ĝenerala Kunveno alvenas proprakoste.

Proponita tagordo de la Ĝenerala Kunveno de PEA-membroj:

1. Malfermo de la kunveno.
2. Nomumo de GK-prezidanteco, (prezidanto kaj sekretario de la kunveno) nomumo de la komisionoj por rezolucioj kaj por mandatoj.
3. Akcepto de la tagordo.
4. ĈE-raporto pri 2019 (inkluzive de la financa raporto de kasisto)
5. Raporto de la Ĉefa Kontrola Komisiono. Absolva deklaro de ĈKK.
6. Diskuto pri raportoj.
7. Voĉdonado por absolvo por ĈE-Estraranoj.
8. Aprobo de raportoj kaj aprobo de rezolucioj rilataj al PEA-financoj.
9. Proponoj por agado de PEA. por la sekva raporta periodo.
10. Aprobo de rezolucioj kaj proponoj.
11. Diversaj aferoj.
12. Fino de la Ĝenerala Kunveno.

Jam oni elektis novan PEJ-estraron

Dum la ĉi-jara Kunveno de PEJ, kiu okazis la 22-an de aŭgusto 2020, elektiĝis nova konsisto de la Estraro de PEJ! Al la ĝisnuna teamo aliĝis Kamil, kiu jam anis en la Estraro dum la jaroj 2017–2018.

Ekde nun la Estraro konsistas el:

- Romualda Jeziorowska – prezidanto
- Kamil Getka – vicprezidanto
- Piotr Hołda – kasisto
- Tobiasz Kubisiowski – sekretario
- Paweł Wójtowicz – estrarano

Raportoj, rakontoj

Paweł Wimmer

Kiel “dinosauroj” kompostis

Mi okupiĝas pri la teknika flanko de eldonado dum pli ol 30 jaroj. En la 1980-aj jaroj mi laboris iom da tempo en la Esperanto-eldonejo *Ritmo* kaj de tiam mi estas asociita kun la Esperanto-movado. Laborante iom poste en la universitata biblioteko en Varsovio, mi kunlaboris kun *Ritmo*, estante la ĉefredaktoro de la unua informilo kaj tiam la ĉefa periodaĵo de la movado, la ĉiumonata *Pola Esperantisto*, fondita de Ludwik Zamenhof.

La funkcio de la ĉefredaktoro neniel estis nur sidi kaj doni ordon al amaso da ĵurnalistoj. En teamo de du personoj, ni plenumis ĉiujn necesajn taskojn, inkluzive de nia revua kompostado.

En tiutempaj tagoj de E-movado, la baza labora ilo estis ordinara, elektra tajpmaŝino. La tekstoj, verkitaj tiamaniere, estis sendataj al la presejo, kie ni provis akiri la plej bonan teknikan kvaliton de ili, sed kutime sen tro da sukceso. La problemo ne nur estis la malbona kvalito de tia presado, sed ankaŭ la fakto, ke ni tiam havis nur unu tiparon, kaj la ilustraĵoj estis metitaj permane, sur la lasitaj, malplenaj spacoj. Ĉi tio neniel

ŝanĝis la entuziasmon de la junaj redaktoroj, por kiuj teknikaj mankoj tute ne rilatis al la alfrontado de la ideo.

La unua rimarkinda ŝanĝo okazis probable en 1986, kiam la estro de la eldonejo, per maniero, konata nur de li, "akiris" de ie la GDR-Robotron - la aparaton - plibonigitan tajpilon. Ĝi estis granda kaj peza, du aŭ trioble pli peza ol la elektra tajpilo. La nomo de ĝi estis prenita de la fakto, ke la aparato havis la kapablon ĝisrandigi vortojn en frazlinio. Kiam temas pri la dekstra rando, vi povus fari etajn saltojn de la pres-kapo tiamaniere, ke la dekstra margeno estis proksimume vicigita. Kiel ni memoras, ordinara tajpilo uzis monotipan tiparon (kun larĝa fiksa karaktero), do estis preskaŭ neeble vicigi la dekstran randon.

Ĉi tiu sola, teknika detalo, subtenata de la pli bona, pli delikata tiparo, plibonigis signife la kvaliton de la tajpaĵoj, transdonataj al la presejo. Ni ĝuis ĉi tiun plibonigon dum preskaŭ tuta jaro, ĝis la vera revolucio...



Ĝi okazis danke al la escepta entreprenemo de la eldonejestro - Czesław Biedulski, la apero de la - agnoskita pruntedonita - la okcidentgermana elektronika kompstilo de la kompanio Brother. Ĝi estis aparato, kiu malsamis en teknikaj detaloj tiel, ke ni jam havis duon-profesiajn redaktajn ilojn.

Unue la aparato havis unulinian ekranon, do vi skribis la 70-80-90 signojn, kaj, kiam vi atingis la limon, la kompostado komencis presi la tutan linion, kompreneble ĝisrandigante al la dekstra rando.

Due, ĝi havis interŝanĝeblajn rozetojn kun tajperaroj, nature kun la polaj kaj Esperantaj signoj, kiujn ni bezonis. Ĝi estis vera mirakla ŝanĝo post jaroj de la terura monokulturo de unuopaj tajpiloj. Ĉi tiuj 5 aŭ 6 rozetoj ebligis ege diversigi la tekstojn kaj tio estis vera freŝa spiro en la kompostada tekniko.

Ĉar mi konstante okupiĝis pri la kompostado, la estro de la eldonejo petis min porti la maŝinon hejmen. Mi portis ĝin per aŭtobuso en la granda sako (ĝi estis pli malgranda kaj pli oportuna ol Robotron), sed kun la animo sur mia ŝultro, ĉar mi estis finance respondeca pri ĝi, kaj la maŝino kostis - malfacile kredi - tiom multe kiel 6.000 dolarojn. Ĝi estis, laŭ la nigra merkata indico de dolaro, la ekvivalento de miaj tiam 200 salajroj, do, se la maŝino perdiĝus aŭ damaĝus, mi ne finpagus dum resto de mia vivo.

Mi jam kompostis Polan Esperantiston per ĝi, kaj, kvankam la presita kvalito lasis multon por deziri, ((PEA povis permesi nur tre simplajn rimedojn), la kompona kvalito estis rimarkebla kaj rimarkata de la adresatoj.

Estis jam jaro - se mi memoras ĝuste - 1988, kaj la komputila revolucio estis sur la horizonto. Post iom da tempo, mi rezignis redakti la revuon, do mi eniris komputilajn tempojn kun aliaj taskoj, inkluzive provante verki kaj presi Esperantajn librojn per komputilo. Kompreneble, la komputilo de antaŭ 30 jaroj havas nenion komunan kun la hodiaŭaj komputiloj, sed ĝi estis grava antaŭenpaŝo, transiro al la mondo de la moderna elektroniko. Ni havis plenajn ekranojn (monitoroj) kaj eblon redakti tekston sur la ekrano. Kaj, por kompostado, tia programo kiel la fama *Ventura*, tiam ankoraŭ estis kontraŭleĝe kopiita kaj disvastigata en Pollando.

Pri kio ni aŭdas

Florida Atlantika Universitato

Maskoj halitgas virusojn Sciencistoj kontrolis ilian efikecon

Ni ĉiuj portas maskojn. Ili estas faritaj el vasta vario de materialoj. Ĝis nun, neniuj detalaj rekomendoj estis ellaboritaj pri kiaj specoj de ŝtofoj plej bone protektas kontraŭ la disvastiĝo de virusoj. Antaŭe, esplorado estis farita sur maskoj uzataj de kuracistoj, sed datumoj pri la kutimaj maskoj portitaj de la plimulto de la socio kaj faritaj el diversaj ŝtofoj malabundas.

Sciencistoj pravigas la neceson kovri la buŝon kaj nazon por la reduktita risko transdoni la kronaviruson per aeraj gutetoj. Nova scienca esplorado estis farita de la Kolegio pri Inĝenierado kaj Komputila Scienco de Florida Atlantika Universitato. La rezultoj estis ĵus publikigitaj en la revuo *Physics of Fluids*. Sciencistoj prilaboris metodon por taksi la efikecon de tukoj kaj maskoj por ĉesigi gutojn eskapantaj el la buŝo dum tusado kaj ternado.

La esplorado implikis uzon de manekeno, kiu simulis tusadon kaj ternadon elĵetante solvon de distilita akvo kaj glicerino. La disvastigo de ĉi tiu sinteza nebulo tiam estis registrita kaj observita per lasera lumo. Diversaj maskoj komune uzataj de homoj tra la mondo estis provitaj tiamaniere, inkluzive de unu-tavolaj bandanoj, dutavolaj maskoj faritaj el

kotono kaj maskoj uzataj dum konstruaj laboroj. Dank' al la provoj sciencistoj povis observi la disvastiĝon de la solvaj gutetoj en la spaco.



La maskoj tamen efikas

Rezultis, ke malfiksaj, unu-tavolaj maskoj aŭ bandanoj havas malmultan kapablon haltigi gutojn elirantajn el la buŝo, kvankam signife ili malrapidigas ilin. Pli bonaj okazis multtavolaj kaj porkonstruistaj maskoj. Ili povis signife malpliigi la rapidecon kaj spacon de disvastigado de la akvaj gutoj, kvankam la sekrecio tamen penetris la maskojn mem kaj la lokojn, kie ili apudis vizaĝon.

La provo montris, ke sen iu ajn masko, la gutoj elirantaj el la buŝo povis moviĝi eĉ ĝis ĉirkaŭ 2,5 metroj. Unuopaj gutoj traflugis eĉ 15 metrojn dum 50 sekundoj. Unutavolaj maskoj malrapidigas la movadon de la gutetoj tiel, ke ili translokiĝis iom pli ol unu metron. La kotonaj ĉifonaj aŭ plurtavolaj maskoj limigis la disvastiĝon de la gutetoj ĝis ĉ. 7 cm. porkonstruistaj maskoj limigis la disvastiĝon de la likvaĵoj ĝis ĉ. 20 cm.

Krom doni la komencon konstata pri la efikeco de maskoj, nia esplorado povas ankaŭ helpi konigi la publikon pri la kialoj de la registara decido devigi porti protektajn maskojn - argumentas la doktoro Siddhartha Verma, la ĉefa aŭtoro de la studo. - Disvastigado de la scioj pri la efikaj protektaj rimedoj estas tre grava ĉi-momente, ĉar ni observas gravan kreskon de malsaniĝoj je COVID-19.

Tro malgranda socia distanco

Kiam la manekeno ne estis ekipita per masko, la gutetoj disiĝis multe pli malproksimen ol la nuntempe rekomendita 2 metra socia distanco. En la sterila medio ili restis dum 3 minutoj. Ĉi tiuj observoj sugestas, ke eble necesas korekti la nunajn direktivojn pri sociaj distancoj. Grave, ambaŭ la nombro kaj la koncentriĝo de la gutetoj malpliĝas kun kreskanta distanco. Pro tio atenti la socian distancadon tre gravas.

La patogeno, respondeca pri kaŭzo de la malsano COVID-19, troviĝas ĉefe en gutoj el la spirvojoj, kiuj estas forigataj de infektitaj homoj dum tusado, ternado eĉ dum parolado kaj spirado. Krom la kronaviruso, la gutoj estas ankaŭ la fundameta maniero por transdoni diversajn aliajn virusajn kaj bakteriajn malsanojn kiel la oftaj malvarmiĝoj, gripo, tuberkulozo, SARS kaj MERS. La gutoj, eligataj dum ternado aŭ tusado povas lokiĝi sur homojn kaj aĵoj kaj konduki al infekto de aliaj homoj.



Niaj esploristoj montris, ke **maskoj kapablas signife redukti rapidecon kaj distancon de gutoj de la spirsistemo**. Kaj ili eĉ pli trovis, ke tuso-gutoj povas translokiĝi rimarkinde pli malproksimen ol la aktuale rekomendita socia distanco - diras la doktoro Stella Batalama, dekano de la College of Engineering and Computer Science. Kaj ŝi aldonas: "La esploroj skizis la eblecon efektiviigi simplajn eksperimentojn, kiuj povas helpi al sanservoj, sciencistoj kaj fabrikantoj taksu la efikecon de vizaĝaj maskoj kaj aliaj porpersonaj, protektaj ekipaĵoj".

Młody Technik

Tradukis: *Robert Kamiński*

Nova turismo en VR

Ni kutimis pensi, ke la ĉefa tasko de la virtuala turismo estos inspiri kaj instigi homojn al veraj vojaĝoj. Hodiaŭ ni ne certas, ke ĉi tio fariĝos populara formo de "vojaĝo", anstataŭ veraj restadoj. Precipe, ke neniam

estas troaj (kaj lastatempe ankaŭ danĝeraj) homamasoj dum prezentoj de la virtuala realeco (VR).

Antaŭ kelkaj jaroj, la revuo "Scienco sen sekretoj" skribis pri tio, kiel la konata vojaĝindustria firmao Skyscanner imagas la estontecon. Ĝi supozeble estis kombinaĵo de la virtuala realeco kun tuŝteknologioj kaj influado al aliaj sensoj.

Ĉi tiu teknologio permesus "senti" objektojn per duobligado de iliaj surfacoj sur la ekrano generante malfortajn elektrajn signalojn, sentataj kiel vibroj tra la haŭto de la uzanto, tio donus la impreson de surfaco. Laŭ tiuj antaŭdiroj, jam en 2020, turistoj sentos la sablon de la strandoj sub la piedfingroj en virtualaj prezentoj.

Ni havas la jaron 2020 kaj la kronviruson. Ni tre volus povi senti la strandan sablon, se ni ne povas surpaŝi la realan strandon. Bedaŭrinde, la VR-tekniko ne disvolviĝis tiel, kiel oni imagis en 2013. Tamen, ĝi ekzistas, ĝi disvolviĝas, ofertante pli kaj pli multajn impresojn kaj allogojn. Kien ni vojaĝu (virtuale)?



Virtualaj Feroaj Insuloj kun vera gvidanto

Eble al Arizono ĉe la Granda Kanjono? La prezentado de Grand Canyon VR Experience estis kreita por venigi vizitantojn al unu el la plej famaj turismaj lokoj en la mondo. La administrantoj de la nacia parko, kunlabore kun *Oculus VR*, prilaboris realisman version de ĉi tiu loko, por ĉiuj, kiuj havas surkapan vidigilon *Oculus*. Vojaĝantoj eniras la kanjonon ĉe sunleviĝo, prenas kajakon, kaj sekve ili „remas” sur la akvovojoj de la kanjono, dronante en la lokaj flaŭro kaj faŭno. Uzantoj de *Oculus Touch* povas regi la kajak-rapidecon aŭ uzi virtualan lanternon, por viziti la rokan

ĉirkaŭaĵon post mallumiĝo. En la raportoj pri spertoj por firmao "Immersive Entertainment", vizitantoj de la Granda Kanjono en VR estis ravitaj. Unu uzanto skribis: "La teksturoj aspektas mirindaj, la geometrio

estas bonega, ĉio kombinita kun artefarita inteligenteco, kiu nature reagis al la medio."

Instigitaj de la sukceso de la virtuala prezentaĵo el la Granda Kanjono VR-turismajn projektojn entreprenas aliaj. Ekzemple kanadanoj lanĉis virtualajn turneojn sur la pitoreska Insularo Broughton, ĉe la okcidenta marbordo de Kanado.

National Geographic invitas al virtualaj turneoj, por esplori la Feroajn Insulojn kaj al la subakva mondo de korala rifo. Monto-entuziasmoj havas "Everest VR". Estas jam virtuala turneo al Machu Picchu kaj la Piramidoj de Giza. Legoland-Malajzio lanĉis la unuajn en la mondo virtualaj veturoj per onda fervojo (anglalingve *rollercoaster*). La programistoj kunlaboris proksime kun la VR-specialistoj de Samsung, por krei VR-okulvitrojn speciale projektitaj por infanoj. Preskaŭ ĉiuj konataj kaj malpli konataj anguloj de la mondo povas esti vojaĝataj per uzado de VR-teknikoj.

Ekzotaj por multaj, kvankam situantaj en Eŭropo, Feroaj Insuloj ofertas virtualan turisman sperton, per kiu interretaj uzantoj povas „regi“ veran gvidanton, kiu gvidos vin en foraj urbetoj sur insularo kaj vulkanaj insuloj. Ĉi tiu novigo celas daŭrigi mondan intereson pri la nord-atlantikaj insuloj, kiuj lastatempe pli kaj pli dependas de la turisma enspezo. Lokaj gvidantoj, portantaj specialajn kaskojn kun kamerao kaj telefono, parolas de malproksime, montrante la vidindaĵojn de la ĉirkaŭaĵo. Multaj miloj da virtualaj turistoj partoprenis en la virtualaj turneoj, kiujn oni ofertas senpage.

Arto de malproksime, sed sen homamasoj

La platformo Google Arts & Culture (disponebla kiel senpaga telefona aplika programo rekreis la scion pri la plej popularaj turismaj lokoj. La bildoj, kiujn eblas vidi tie, reagis al la movoj de via telefono, donante al la

"vizitanto" la impreson, ke li marŝas en ĉi tiuj ciferecaj lokoj. Ĉi tio signifas, ke vi povas admiri multajn, iam kreitaj ĉefverkojn, sen la neceso trapiki maron da kapoj, kiuj, bedaŭrinde, tro ofte malfaciligas kontempli arton en realaj muzeoj kaj galerioj.



Unu el la institucioj, kiuj kunlaboras kun la Google Arts & Culture-platforno, estas la Brita Muzeo. Danke al tio, vi povas vagi ne nur en spaco, sed ankaŭ en tempo, rigardante kaj alklakante virtualajn ekspoziciaĵojn, por vidi ilin de proksime, lerni ilian historion kaj aŭdi pli, danke al la aŭdgvidilo, integrita kun la VR-prezento.

La Muzeo Guggenheim en Novjorko ebligis rigardi online en Google iujn el siaj verkoj, inkluzive pentraĵojn de Paŭlo Picasso, Vincent van Gogh kaj Jackson Pollock. Louvre-Muzeo en Parizo iris iom pli antaŭen kaj ofertas 360-gradan interretan viziton de kelkaj el la popularaj ekspozicioj, ekzemple ekspozicio de egiptaj artefaktoj. Aliaj famaj lokoj sur la platforno Arts & Culture estas la Metropolitan Museum of Art en Novjorko, la Museum of Modern Art (MoMA) ankaŭ en Novjorko, La J. Paul Getty Museum en Los-Anĝeleso, la Uffizi-galerio en Florenco, kaj la Rijksmuseum en Amsterdamo. Delonge estas atingebla por virtualaj turistoj la Sikstina-Kapelo, la Baziliko de Sankta Petro, la halo de Rafaelo kaj aliaj, interesaj lokoj, dum virtuala turneo en Vatikano.

La plezuro de virtuala vojaĝo

Kompreneble, la supre priskribitaj spertoj kondukas nin rekte al interesaj lokoj. Kaj kio, se iu volas ĝui kompletan vojaĝon? La japana flukompanio Tokyo First Airlines estas la unua portanto en la virtuala realo. Ili ofertas por pasaĝeroj biletojn por la unua klaso, je ĉ. 5.000 japanaj jenoj, por virtualaj flugoj, ekzemple al la bela ĉirkaŭaĵo de la insuloj

Tohoku, Chubu kaj Kjuŝo. Aliaj flugoj inkluzivas vizitadon de Hokkaido kaj de temploj sur la insulo Ŝikoku.

La tekniko de la virtuala realeco, kvankam ĝi ankoraŭ ne liveras realisman senton de "sablo inter la fingroj", daŭre evoluas. Lastatempe, Nov-Zelanda entrepreno *Eight360* prilaboris, kiel ĝi mem asertas, "la plej ekstreman virtualan realecan sistemon" - turniĝantan globon kun diametro de du metroj, kun komputilo, sidloko por uzanto kaj la necesa programaro. Eble ĝi ne estas necesa ekipaĵo por iu, kiu volas virtuale vidi la pentraĵojn en galerio, sed por amantoj de pli ekstremaj turismaj formoj - kiu scias?

Robert Kamiński

Historia flugo al kosmo Dragon-kapsulo SpX-DM2 alvenis al la ISS

Ĉi tio estas historia momento en la historio de la konkero de la kosmo. Por la unua fojo, astronautoj flugis al kosmo sur ŝipo, danke al la financoj de privata persono - la miliardulo Elon Musk.

Unuafoje post preskaŭ 9 jaroj, kosmoŝipo kun ŝipanaro startis de la teritorio de Usono. Ĝi estis la unua usona ŝipara flugo, ekde julio 2011, (ekde la misio de kosma pramo STS-135).

Dek naŭ horoj post starto, la Dragon 2-kapsulo kun du astronautoj, alvenis al la Internacia Spaca Stacio (ISS).

La unua misio, kun ŝipanaro de la Dragon 2-kapsulo, estas nomata SpX-DM2. Ĝia starto okazis la 30-an de majo 2020 je la 21:22, de la startplatformo, en Florido.

En la ekspedicio partoprenis Robert Behnken kaj Douglas Hurley. Oni planis atingi ISS proksimume dum 19 horoj post la starto.

La 31-an de majo, ĉirkaŭ la 00:30, la astronautoj faris mallongan video elsendon al la tero. La astronautoj nomis la kapsulon "Endeavour", kio rilatas al la spaca pramo kun la sama nomo.

Ok horojn poste, post la la dormo de astronautoj, komenciĝis la dua tago de la misio. La astronautoj estis vekitaj per kanto de la ensemblo Black Sabbath, titolita "Planeda karavano". Momenton poste, komenciĝis la kvina kaj fina orbita manovro de Dragon 2. Albordigo al ISS okazis je la 16:16. Neniuj problemoj estis konstatitaj dum la alproksimiĝo kaj veturado al la stacio. Dum la sekvaj, preskaŭ 3 horoj, estis tempo por malfermi lukojn,

egaligi la premon, testi la atmosferan kunmetaĵon en la nove malfermitaj spacoj, kaj fine - post la 19-a horo, la lasta pordo estis malfermita kaj la astronautoj eniris la ISS kaj renkontiĝis kun Anatolij Iwaniszyn, Iwan Wagner kaj Christopher Cassidy

Antaŭ la komenco de la misio, NASA antaŭvidis la daŭron de ĉi tiu vojaĝo en la periodo de dekkelkaj tagoj ĝis ĉirkaŭ 115 tagoj. Ĝi estas prova misio, en kiu la aparataro, programaro kaj proceduroj de la kapsulo estas testitaj, kaj individuaj elementoj de la tuta flugo estas zorge kontrolitaj. Finfine NASA decidis, ke la misio finiĝos la 2-an de aŭgusto.

Je la 01:35, la 2-an de aŭgusto, la kapsulo Dragon 2 elŝipiĝis de la stacio, kaj komencis malproksimiĝi. Komenciĝis deorbita manovro. Ĉi tiu manovro malrapidigis la kapsulon al 70 m/s, kio permesis al ĝi "eniri" la teran atmosferon.

Je la 20:45, la unuaj paraŝutoj de la kapsulo estis malfermitaj, kaj minuton poste - malfermiĝis kvar ĉefaj paraŝutoj.

La surakvigo de Dragon 2 okazis en la Golfo de Meksiko, proksime al la urbo Pensacola. NASA decidis venigi la kapsulon al la golfo, ĉar ekster la orienta marbordo de Florido daŭris uragano.



Robert Behnken kaj Douglas Hurley en modernaj kosmaj skafandroj

Tuj post la surakvigo, la astronautoj raportis, ke ili eltenis tre bone la tutan procezon de reveno al la Tero. Ĉirkaŭ 30 minutoj post la surakvigo, la kapsulo estis prenita el la akvo kaj metita sur la ŝipon "Go Navigator".

La astronautoj partoprenis en la laŭvica, jam 63-a ekspedicio al la ISS. La restado de la astronautoj de SpX-DM2 ĉe la stacio gravas por la funkciado de la ISS.

Alvenintaj astronautoj faris serion de sciencaj eksperimentoj, kaj liveris la ŝarĝon al la stacio (sciencaj specimenoj, rezerva ekipaĵo, ktp.)

La sukcesa fino de ĉi tiu misio estas la unua paŝo en la nova erao de flugoj al malalta terorbito (LEO). En la venontaj jaroj, grandan kvanton de flugoj plenumos ne registaraj spacaj agentejoj, sed komercaj firmaoj. Ĉi tio malfermas la vojon por pli oftaj flugoj de kosmoŝipoj al LEO kaj por pli vasta uzo de la potencialo de la malalta tera orbito.

NASA planas komenci la venontan regulan ekspedicion de Dragon 2 al ISS la 30-an de aŭgusto, depende de la kapsula stato.

Gazetaraj Komunikoj de UEA

Humphrey Tonkin: honora prezidanto de UEA



En la unua kunsido de la Ĝenerala Kunveno 2020 de la Komitato de UEA, kiu unuafoje en la historio okazis rete kiel parto de la Virtuala Kongreso de Esperanto, la Komitato elektis Humphrey Tonkin kiel Honoran Prezidanton de UEA.

Humphrey Tonkin (n. 1939.12.02, Truro, Kornvalo, Britio) estas sendube la plej influa kaj multflanka vivanta gvidanto de UEA en la lastaj kvindek jaroj. Prezidanto de la Asocio dum tri mandatoj (1974-77, 1977-80 kaj 1986-89), kaj Estrarano dum tri pliaj, la du lastaj kiel Vicprezidanto (1980-83, 1983-86 kaj 2001-04), li ankaŭ ekster la Estraro faris gravajn kontribuojn sur la kampoj de beletro, esploro kaj dokumentado kaj eksteraj rilatoj. Pli ol iu ajn alia, li estas ligita al la kreskanta tutmondiĝo de UEA en tiu periodo kaj al la plialtigo de la prestiĝo de Esperanto en la rondoj de Unuiĝintaj Nacioj kaj Unesko kaj sur la kampoj de lingvopolitiko kaj lingvoplanado. Rekone al la unika valoro, vasteco kaj daŭremo de lia agado kadre de UEA, la Estraro proponis elekti lin Honora Prezidanto – posteno, kiun li verdire jam okupas en la koroj de la membraro.

Humphrey Tonkin estas meritoplena ano de la Honora Patrona Komitato de UEA, jam de 1995. La lastaj 25 jaroj elokvente kaj multrilate konfirmis lian elstaran rolon en la historio de la Asocio. La movoj por tiu justa honora agnosko naskiĝis ankoraŭ en la periodo de la eks-prezidanto Mark Fettes, kiu cetere plene subtenis la nuntempan Estraron en la prezento de tiu propono al la Komitato de UEA, kiu per sia aprobo ebligis la anoncon de Humphrey Tonkin kiel Honora Prezidanto en la Fermo de la Virtuala Kongreso, al kiu aliĝis 1833 homoj el 94 landoj.



BES

Literatura Konkurso 2020 „Pandemio – neĉiutaga ĉiutageco”

Podlaĥia Libraro en Bjalistoko kaj Bjalistoka Esperanto-Societo anoncas la 10-an literaturan konkurson „Esperanto ligas homojn”, ĉijare por rakonto, je la temo „**Pandemio – neĉiutaga ĉiutageco**”.

La konkursa regularo trovebla ĉe:

<https://espero.bialystok.pl/eo/literatura-konkurso-2020/>

Vizitindaj loko

“*Nieznany Świat*”

Tradukis: *Robert Kamiński*

Trovita pola Mikenon!

Arkeologoj interesiĝis pri ĉi tiu loko jam komence de la 20-a jarcento. La unua fosilo sur la monteto estis uzita en 1905, sed nur en la lastaj jaroj oni elfosis tie la vere sensacian trovaĵon. Ĉu en la urbeto Maszkowice, apud Nowy Sącz, estis malkovrita la pola Mykeno?

Zyndram-Monto estas modesta monteto, ĉe la piedo de kiu situas Maszkowice (komunumo Łącko, distrikto Nowy Sącz). En la valo Dunajec estas multaj similaj montetoj. La lokaj loĝantoj estis delonge konvinkitaj, ke tie troviĝis la kastelo de Zyndram de Maszkowice (ĉirkaŭ 1350-1414), konata el la kroniko de Jan Długosz. Ĉi tiu brava standardisto de la krakova taĉmento kondukis polojn al la batalo ĉe Grunwald kaj, onidire, liaj homoj mortigis la Altan majstron Ulrich von Jungingen. Kvankam, kiel pruvas historiistoj, Zyndram estis laŭ deveno germano, la loĝantoj de Maszkowice fieras pri sia legenda samlandano. Nenio miriga do, ke oni opiniis, ke tio, kio iam estis konstruita sur la monto, devas esti sidejo de la potenca kavaliro.

Tamen, la vero estas alia, multe pli enigma.

Jam komence de la 20-a jc, Myszkwice vizitis la krakova arkeologo Włodzimierz Demetrykiewicz. Li estis la unua, kiu hipotezis, ke tie eble ekzistis iuj antikvaj fortikaĵoj.

Komprenoble oni ne sciis, kiu kaj kiam ilin konstruis, kaj arkeologio ne havis tiam konvenajn metodojn taksu la aĝon de artefaktoj, kiuj estas konataj hodiaŭ. Jardekoj pasis kaj pri la monto de Zyndram neniu okupiĝis. Polaj arkeologoj interesiĝis pri eksterlandaj ekspedicioj kaj malkovroj ĉe Nilo aŭ Eŭfrato. La modesta monteto en la Łącko-Tero interesis malmultajn.



Nur fine de la 1950-aj jaroj, al la regiono venis prof. Maria Cabalska. Multaj jaroj de ŝia laboro konfirmis, ke en pasinteco, sur la monteto ekzistis konstruaĵo, protektita de fosaĵo kaj ŝtona remparo. La vera arkologia sensacio estis la malkovroj de la prof. Marcin S. Przybyła, el la Jagelona Universitato, aperinta sur la Zyndram-Monto printempe 2010. Jam la unua sezono de la laboro, gvidata de li, alportis eksteordinarajn rezultojn.

Sur la arkologia esplorloko en Maszkowice, esploristoj trovis restaĵojn de tri homaj setlejoj el diversaj periodoj. La plej malbone konservita estas la plej nova setlejo, datita al la periodo de la kelta regado en Mezeŭropo (ĉ. 200-50 a.K.). Sekve, la arkeologoj ekvidis la restaĵojn de la vasta vilaĝo el la fino de la bronza epoko kaj la frua ferepoko (ĉ. 900-400 a.K.). Ĉi tiu setlejo okupis la tutan supron de la monto kaj ankaŭ la deklivojn. La plej profunde estis ĝuste la restaĵoj de la ŝtona fortikaĵo de la frua bronzepoko (ĉ. 1750-1500 a.K.).

Ĝiajn elementojn plej verŝajne povis vidi la prauloj de la loĝantoj de hodiaŭa Maszkowice - diris la sciencisto dum intervjuo en la retejo Sadeczanin.info. Ĉi tiu lasta malkovro estas la plej ŝoka. Kiel eblas, ke dum

la tempo, kiam la rektaj posteuloj de Hammurabi regis en la fora Babilono kaj la antikva Egiptujo dronis en kaoso atendente la grandajn Ramsesojn, ie en la nordo, for de la centroj de la civilizo oni konstruis ŝtonajn fortikaĵojn? Ja ĉiuj infanoj en Pollando scias, ke nur la reĝo Kazimiro la Granda, en la 14-a jarcento, "lasis Pollandon masonita", kaj la unuaj ŝtonaj romanikaj malgrandaj preĝejoj devenas de la mezepoko.

Laŭ sciencistoj, sur la monteto, jam dum la 18-a jarcento a.K. estis konstruita malgranda, sed bone fortigita setlejo. Pli ol dekelkaj lignaj domoj estis ĉirkaŭitaj de grandega muro, kiu ĉirkaŭvolvis ilin sur la deklivoj de la monteto. Ĝuste tiam la misteraj fremduloj tranĉis la supron de la monto, por krei platan spacon, kie konstruiĝis domoj kaj io simila al kastelo. Ĉi tiu ŝtona citadelo rememoris la plej faman en la greka Mikeno (devenanta de la 13-a jarcento a.K., kaj tial pli nova ol tiu de la ĉirkaŭaĵo de Łąck). La troo de la tera materialo estis lerte uzita por konstrui vastajn terasojn, kiuj ankaŭ estis ĉirkaŭitaj per ŝtonmuroj. Tuj naskiĝas la demando:

Defendaj muroj sen mortero staras 3.500j



De kie estis la konstruistoj?

Kaj kial ili entreprenis projekton tiom laborpostulanta kaj multekosta? Laŭ specialistoj, temis pri io simila al komerca fortikaĵeto. La fortika objekto estis konstruita sur la komerca itinero, liganta la Baltan Maron kun la Egea Maro, do survoje al la rapide disvolviĝanta civilizo ĉe Mediteraneo.

Do, ĝi estus elemento de protekto de la fama ambra vojo. La komerco per "sunŝtono" jam tiam floris sur la akso nordo-sudo. Laŭ la prof. Marcin S. Przybyła, la loko de la fortikaĵo havis grandan signifon. Dunajec-Valo ĉiam estis strategia vojo, kondukanta de la Pola Malaltebenaĵo al Karpatoj kaj plu al Pannonia, la pitoreskaj montetoj, ĉirkaŭantaj ĝin, estas perfektaj por observa punkto kaj gvatoturo.

Tamen, la respondo je la demando pri deveno de la konstruantoj de la fortikaĵoj sur la Zyndram-monto ne estas tiel simpla. Multnombraj aĵoj, trovitaj en la elfosaĵo, kiel fragmentoj de ornamitaj ceramikaĵoj, indikas, ke la setlejo estis loĝata de multaj homoj.

La cermikaj fragmentoj, kiujn oni elfosas el la tero, estas riĉe ornamitaj kaj similas al produktoj, troveblaj en la hodiaŭa Hungario aŭ la okcidenta Rumanio. Ĉiujare la junaj esploristoj elfosas tie eĉ 10.000. fragmentojn de ujoj.

Aliflanke oni scias, ke antaŭ ĉ. 3500 jaroj, en la valo de supra Dunajec, ne ekzistis konstantaj setlejoj. La homaj vivejoj situis iom pli norde - en la Sądecka Valego aŭ ĉe la malalta Dunajec. Ĝi tamen estis loĝata de homoj, reprezentantaj la lokan, indiĝenan kulturon, diferenca de tiuj, kiuj ekloĝis sur la Zyndram-Monto.

Almenaŭ ĝis nun neniu aliaj setlejoj estis tie trovitaj, do la konstruantoj de la fortikaĵoj devas esti enmigrintoj. Ĉi tio estas indikita, ekzemple, per la krudaĵo, el kiu la muro estis starigita, kaj la metodo de ĝia konstruado. Similaj konstruaĵoj al tiu sur la Zyndram-monto troviĝas en la Mediteranea Baseno (t.e. en Kroatio, sur la duoninsulo Istria). Konstruaĵoj, apartenantaj al la sama stilo, estas konataj ankaŭ en Grekio. Eblas, ke la homoj, kiuj konstruis aŭ administris la kreadon de ĉi tiuj fortikaĵoj, venis el Suda Eŭropo, eble el la marbordo de Adriatiko.

Nuntempajn inĝenierojn fascinas la maniero, en kiu la objektoj en Maszkowice estis konstruitaj. La periferio de la muroj estis ĉ. 200 metroj longa, ili estis konstruitaj el ŝtonblokoj, pezantaj 500 kg. Konsiderante la tempon, kiam la muro estis konstruita (inter 1750 kaj 1690 a.K. laŭ la radiokarbona esploro), oni povas supozi ke ĝi estas probable la **plej malnova ŝtona konstruaĵo sur la teritorio de nuntempa Pollando**.

La fortikaĵoj estis konstruitaj el grandaj, kuniĝantaj blokoj, ne malpli ol 70 centimetrojn longaj. Mirigas la reguleco de formoj kaj la kunmetado de la ŝtonoj, aldone ili estis metitaj sen mortero, uzante la tiel nomatan teknikon de la seka muro

„Efektive, la muro estis konstruita sen mortero” - diras la prof. Przybyła. En Pollando oni komencis uzi ĝin dum mezepoko. Oni ankaŭ

devas memori, ke la mortero estis disvastigita de romianoj. Tamen, en la tempo antaŭ romianoj, la tekniko "seka muro" estis uzata en la tuta Eŭropo. La ŝtonaj strukturoj estis konstruataj sen mortero. La ŝtonegoj estis starigataj unu sur la alia. Tiamaniere estis konstruitaj la egiptaj piramidoj, kaj same ankaŭ la konstruaĵoj sur la Zyndram-monto. La fakto, ke ĉi tiu muro staris kaj ne disfalis, atestas pri la eksterordinara precizeco de la konstruaĵo".

Plu ekzistas la demando, - kiuj estis la misteraj antikvaj inĝenieroj? Ĉu ili estis el la loka, indiĝena loĝantaro? Verŝajne ne - tiutempe en ĉi tiu virga ĉirkaŭaĵo neniu loĝis. Oni scias, ke poste la saman lokon administris keltoj, sed, kiam la konstruaĵo estis starigata, ili ne estis tiel multaj en Eŭropo.

Ĉu tio povus esti la plej norda, komerca fortikaĵeto de unu el la mediteraneaj popoloj - la fenicianoj aŭ la minoanoj de Kreto? Iuj materiaj eltrovaĵoj permesas kunligi la kreintojn de la fortikaĵoj sur la Zyndram-monto kun Balkanio aŭ Grekio. Certe la praa historio de Pollando ne estas tiel enuiga kaj senkolora, kiel ŝajnas al homoj. Verŝajne atendas nin ankoraŭ multe pli da malkovroj kaj novaj enigmoj. La tempo montros, kion alportos la sekvaj esploroj en Maszkowice.

Homoj

Roman Dobrzyński

Homaranismo – aktuala ideo

Kun Hanna Zaruski-Zamenhof interparolas Roman Dobrzyński

RD Sinjorino Hanna, ĝojigis min la novaĵo pri Via decido traduki en la anglan lingvon la libron "La Zamenhof-strato", kies protagonisto estas Via Patro, la d-ro Ludoviko Zaleski-Zamenhof. Kiel ĝia aŭtoro, mi scivolas, kio motivigis Vin alfronti tiun ĉi taskon?

HZZ Mia patro fieris pri "La Zamenhof-strato" kaj ĝiaj multaj tradukoj. Dum interparoloj kun mi li kelkfoje miris, ke tiu ĉi libro, eldonita jam en dekkvin lingvoj, interalie en la franca, hispana, itala, portugala, germana, japana, ne ekzistas en la angla versio. Mi sentis la impreson, ke tio estis aludo, direktita al mi. Sed mi estis treege okupita de mia profesia laboro kaj mi ne trovis tempon, por okupiĝi pri tiu ĉi malfacila tasko. Post la forpaso de mia patro, tuŝis min la imperativo omaĝi lin, plenumante lian deziron.

RD Se oni entreprenas ion gravan kaj utilan, tuj la tuta kosmo ofertas sian helpon. Tiel opiniis Johan Wolfgang Goete.

HZZ Vere, ĵus mi ricevis de prof. Humphrey Tonkin lian spontanen deklaron konsulti mian tradukon de “La Zamenhof-strato”.

RD Pola esperantistino, Ewa Siurawska, postlasis autobiografion, en kiu ŝi menciis, interalie, sian kunlaboron kun la japana kultur-religia movado Oomoto. kiu popularigas kaj uzas Esperanton. Ŝi kontribuis al la eldono en tri lingvoj – japana, internacia kaj angla - la libreton por infanoj „La homo de l’espero”. Ĝia titola protagonisto estis Ludoviko Zamenhof, kaj la aŭtorino – lia pranepino. Mankis ŝia nomo, sed mi konjektas, ke estas Vi, kiu verkis tiun ĉi libreton. Ĉu vere?

HZZ Jes. Mia patro ricevis inviton de Oomoto partopreni en la ceremonio, okaze de la centa datreveno de ĝia fondiĝo, kaj petis min skribi mesaĝon, kiun li povus prezenti en mia nomo. Sed mi preferis verki por infanoj biografion pri mia Praavo. Tiu ĉi ideo jam de kelka tempo okupis mian kapon. Mi elektis por la verko la anglan lingvon, ĉar ekde dek jaroj mi jam vivis en Usono. La libreto estis tradukita en la japanan kaj Esperantan, speciale por la solenaĵo, kiu okazis la 4-an de februaro 1992. Krome, mia patro prezentis tie sian prelegon “Pontoj de l’espero”.

RD Ĝuste tiun ĉi tekston Via patro, Ludoviko C. Zaleski-Zamenhof, sendis al mi tuj post la reveno el Japanio kaj esprimis sian deziron meti ĝin en la libron, kiu tiam estis ankoraŭ nebula projekto. Mi agnoskis tiun ĉi fakton kiel signalon por komenci laboron pri la verko, kiu poste ricevis la titolon “La Zamenhof-strato”.

Sesjara Hanna Zaruski-Zamenhof salutas kongresanojn dum la Universala Kongreso en Varsovio en 1959

HZZ “La Zamenhof-strato” estas brila ideo kaj bonega libro. Mia patro kaj vi, Roman, montriĝis la apo de scio pri Ludoviko Zamenhof, pri Esperanto kaj la historia fono de



tiamaj tempoj. Por nia familio, aparte por mi kaj mia fratino Margareta, tiu ĉi libro estas trezoro, respegulanta eventojn, ligitaj kun mia patro, liajn travivaĵojn, pri kiuj li neniam al ni rakontis, kaj liajn pripensojn, kiujn li preferis ne dividi kun ni.

RD Vi skribis ankaŭ libron en la pola lingvo kun la Esperanta titolo "Homarano". Bonvolu sciigi legantojn de „Pola Esperantisto” pri la enhavo kaj mesaĝo de tiu ĉi publikaĵo.

HZZ Mi esperas, ke Vi kaj Legantoj de “Pola Esperantisto” ne seniluziiĝos pro la fakto, ke la libro “Homarano – Sonato por Emigranto” ne referencas al Ludoviko Zamenhof. Ĝi estas beletra rememorigo de la emigrado mia kaj de mia edzo, en 1981, el Pollando al Usono. Ni decidis emigri kun “malfermitaj kapoj”, sen antaŭjuĝo, sen negativa sinteno, kiel mondcivitanoj Memkompreneble, mi menciis en la libro mian praavon Ludovikon Zamenhof kaj prezentis la difinon de homarano kaj de homaranismo, surbaze de la tezo, ke emigranto fariĝu civitano de la mondo. Tiel mi plu opinias. Homo ne forlasas landon, en kiu li naskiĝis, sen grava kialo. Se li alfrontas tian defion, devas lasi malantaŭ si la superfluan bagaĝon kun antaŭjuĝoj, malbona volo, ignorado ktp. Li sentu sin homarano.

RD Vi emigris al Usono kun la edzo Andrzej Zaruski kaj la filino Klementina. Ĝuste ŝi, kiel trijara knabineto, kaŭzis eventon, kiu fariĝis kurioza epizodo en „La Zamenhof-strato”.

HZZ Vi aludas la entuziasman reagon de Klementina, dum ni trio pe vizitis Vatikanon, somere 1981, por ĉeesti la unuan publikan aŭdiencon ĉe Johano Paulo la Dua, post la atenco kontraŭ li. Ni klarigis al Klementina, ke tuj aperos la blanke vestita Papo. Ni parolis pole kaj uzis la vorton “Papież”. Kiam Johano Paŭlo eniris, Klementina laŭte vokis: *Mama, Papier, Papier!* Ŝi konfuzis la vortojn papo kaj papero, kiuj en la pola lingvo estas similaj: “papież – papier”. Johano Paŭlo la Dua ekridis, levis Klementinon per unu mano kaj per alia karesis ŝian kapon.

RD Via Patro, rakontante al mi tiun ĉi amuzan okazintaĵon, aldonis: “Tiam mi rememoris la pastron Marcelli Godlewski, kiu karesis mian kapon.” Mi demandis, kiu estis tiu pastro kaj la unuan fojon eksciis, ke la pastro Godlewski disponigis al la cento da geto-loĝantoj, inkluzive de Via Patro, tiam la dekkvinjara knabo, la paroĥan domon, ĉe la preĝejo al Ĉiuj Sanktuloj, kiu troviĝis en la geto. Poste, mi detale dokumentis tiun ĉi temon, faris por la Pola Televido filmon, en kiu Via Patro rakontis pri la heroo agado de la pastro Marcelli Godlewski en la geto. La filmo kaj la libro “La Zamenhof-strato” evidentiĝis la ĉefaj atestoj por honori postmorte la “paroĥon de la geto” per

la medalo "Justulo inter la popoloj de la mondo". Kaj ĉio ĉi okazis danke al la trijara Klementina!

HZZ Nia filineto estis brila akompanantino, dum la tempo de nia emigrado. Ŝia ĝojo kaj ĉarmo rompis diversajn barojn kaj allogis geamikojn.

RD Ĉu Vi kontaktis en Usono Vian kuzon Stefanon Zamenhof? Li estis filo de la fama varsovia dermatologo Henriko Zamenhof, unu el la fratoj de Via praavo Ludoviko. Interesas min, kiel li sukcesis ekloĝi en Usono ĵus antaŭ la eksplodo de la dua mondmilito. Dum tiu ĉi tempo la ŝtato aplikis drastan restrikton kontraŭ la migrantaj civitanoj de Pollando?

HZZ Stefano venis al Novjorko per la lasta kurso de la transatlantika ŝipo "Stefan Batory", aŭguste 1939. Li disponis pri la valida enirvizo, ĉar la Universitato Columbia invitis lin por la postdiploma studado. En la sama universitato li doktoriĝis pri biokemio kaj fariĝis profesoro. Ekde 1964 li lekciis kiel profesoro pri mikrobiologia genetiko kaj biokemio. Estis mia feliĉo persone konatiĝi kun la onklo Stefano. Li, kiel la unua usonano, bonvenigis nin, kiam ni atingis Novjorkon en 1981. La onklo loĝis en Kalifornio, pro tio niaj renkontiĝoj estis malfacilaj. Malgraŭ longega distanco, li kortuŝe zorgis pri ni. En 1987 Stefano vizitis nin en Baton Rouge, la ĉefurbo de la ŝtato Luiziano, kie ni loĝis. Okazis belega familia festeno, ĉar samtempe vizitis nin mia patro kun la edzino Juliette, kiuj flugis el Parizo.



La familio Zaruski - Hanna, Andrzej, Klementyna kaj Katarzyna

RD Decembre 1938, revenis al Pollando Via Onklino, Lidia Zamenhof. Ŝi devis forlasi Usonon, pro la malvalidiĝo de ŝia vizo. La peto pri ĝia plilongigo estis rifuzita. Lidia pereis gasumita en Treblinka, aŭguste 1942.

HZZ Vere, oni rifuzis plilongigi ŝian

vizon. Laŭ mia scio, Lidia, sekvante la profundiĝantan politikan krizon en

Eŭropo, treege maltrankviliĝis pri siaj familianoj kaj volis esti kun ili. La Onklino transpaŝis Atlantikon, por morti, la Onklo Stefano, navigis en la kontraŭan direkton, por vivi.

RD Vi jam vivas preskaŭ kvardek jarojn en Usono. Kiel la familio Zaruski enradikiĝis en tiu ĉi granda, multetna landego?

HZZ En la spirito de Ludoviko Zamehnhof ni enradikiĝis kiel veraj homaranoj! Andrzej, mia edzo, jam emerito, havis interesan kaj sukcesan karieron de urologo kaj estas membro de American College of Surgeons. Lia filino, Katarzyna, kiu en la aĝo de 15 jaroj ekloĝis kun ni en Usono, estas doktoro de instrupsikologio kaj lekcias en la Ŝtata Universitato de Misisipo. Nia filino Klementina estas doktoro de veterinaro, ŝi praktikas private en Pensilvanio. Andrzej kaj mi, ĝuas havi 3 brilajn nepojn: Julianon (14j.), kiu

estas la filo de Katarzyna, kaj du filojn de **Klementina: Benjamin (4j) kaj Kristopher (2j)**. Mi mem, dum multaj jaroj, instruis la polan lingvon en la universitato kaj la francan en diversaj lernejoj. Ekde 1994, mi komencis labori en turismo, kaj ekde 2004, mi gvidas la propran turisman agentejon. Ni vivas feliĉe, la sola problemo estas nun la pandemio, kiu limigas niajn kontaktojn kun la nepoj.

RD Koran dankon pro la interesa intervjuo.



Robert Kamiński

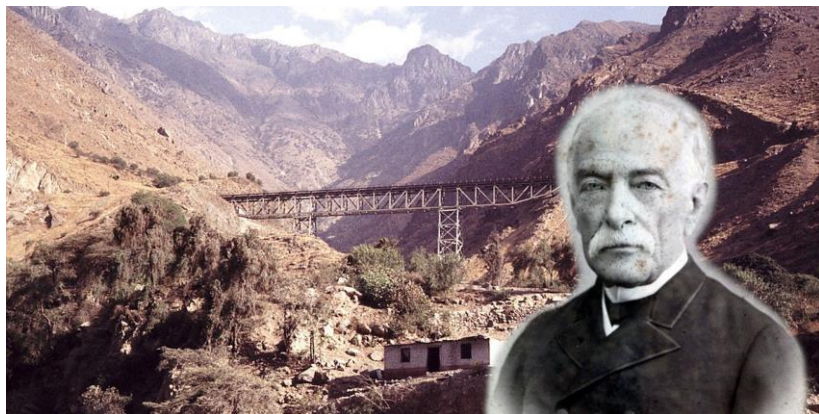
La polo - heroo de Peruo

Se vi demandus hazardan preterpasanton, ĉu li iam aŭdis pri Ernest Malinowski, li probable tre surpriziĝus. Eĉ kelkaj entuziasmoj de fervojoj ne scias la nomon de la inĝeniero. Domaĝe, ĉar hodiaŭ Malinowski estas konsiderata kiel unu el la plej elstaraj fervojaj inĝenieroj de la 19-a jarcento.

Ernest Malinowski estis projektanto kaj konstruanto de la Centra Trans-Anda Fervojo - la plej alta fervoja linio en la mondo.

Lia pasinteco, precipe liaj adoleskaj jaroj, restas neklaraj kaj estas multaj duboj pri, interalie, lia naskiĝdato. Nuntempe oni supozas, ke li naskiĝis la 5-an de januaro 1818 en Wołyń-regiono (Volinio iama Pollando). Li partoprenis la novembran ribelion kontraŭ Rusio, kvankam ne saviĝis detalaj informoj pri lia partopreno en la batalado.

Baldaŭ, post la ribelo, la cara registaro konfiskis la posedaĵojn de la familio Malinowski pro partopreno en la ribelio, kaj Ernest, kune kun sia frato kaj patro, estis devigitaj elmigri al Francio.



Malinowski studis en la mezlernejo *Lycé Louis le Grand* en Parizo kaj post diplomiĝo, li studis ĉe la teknika universitato la *École nationale des ponts et chaussées*. Malgraŭ la elstara menso kaj granda talento, li komence ne povis labori profesie, ĉar li ne estis franco. En tiu tempo fremda nacieco estis granda malfacilaĵo, pro tio la juna Ernest entreprenis la konstruadon de malpli signifaj fervojoj (ekzemple Parizo - Havro) kaj lokaj vojoj. Li ankaŭ okupiĝis pri riverregulado, kaj en 1849 li eklaboris en unu el la francaj departementoj Loir-et-Cher.

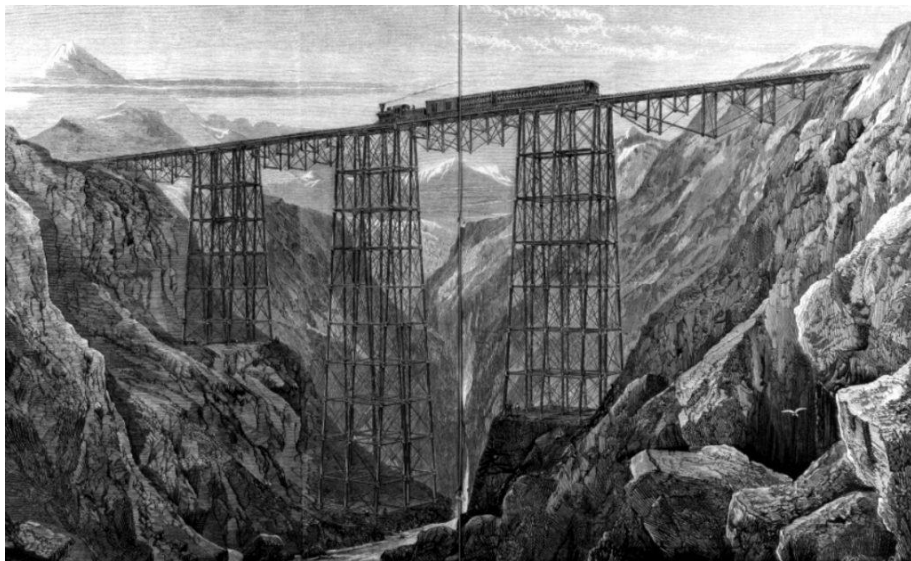
Nur post dekkelkaj jaroj de lia diplomiĝo, li estis komisiita gvidi projekton, kiu okazis esti entrepreno de lia vivo. En 1852, la perua registaro proponis al Malinowski veni al Peruo kaj labori kiel registara inĝeniero.

La unua tasko de Malinowski, post lia alveno al Sudameriko, estis krei novan teknikan organizaĵon kaj altlernejon. En 1856 li laboris ĉe modernigo de la Casa de Moneda (ŝtata monfarejo) en Limo, la ĉefurbo de Peruo.

Li respondecis pri rekonstruado de stratoj, damaĝitaj dum la milito en Arequipa, la urbo en la suda parto de Peruo. La meritoj kaj engaĝiĝo de

Ernest Malinowski al la farita laboro rezultigis plilongigon de la kontrakto kun la perua registaro. En 1858, estis subskribita kun li kontrakto pri laboro por sekvaj tri jaroj.

Jaron poste, kunlabore kun Mario Alleon kaj Gerrit Backus, li prezentis planon konstrui fervojon ligantan la urbojn Pisco kaj Ica. Kvin jarojn post tio, kun Stephen Crosby kaj D.N. Paddison, li projektis la linion Chimbote - Huaraz. Sur sia tuta longo, la linio havis altecon de pli ol 3000 metrojn super la marnivelo!



La originala konstruaĵo de la Ponto Verrugas, kiu disfalis en 1889 post granda inundo

La sekvaj jaroj alportis pli kaj pli postulemajn taskojn. En 1865, eksplodis la milito de Ĉilio kaj Peruo kontraŭ Hispanio, dum kiu Malinowski estis la ĉefa inĝeniero en la haveno Kajao (Callao), situita 12 kilometrojn de Lima. Tie li projektis la fortikigon de la haveno kaj aktive partoprenis en ĝia defendo. Rekone al liaj elstaraj atingoj (i.a. uzo de la malnovaj usonaj kanonoj per metado de ili sur fervojajn platformojn), li estis premiita per medalo kaj diplomo. Li ankaŭ ricevis la honoran civitanecan de Peruo.

Kelkajn jarojn antaŭ la eksplodo de la milito, la Kongreso de Peruo publikigis dekretan pri la konstruado de la fervoja linio tra Andoj. Oni anoncis aŭkcion, kiun gajnis la usona entreprenisto Henry Meiggs. Meiggs

konfidis al Malinowski preparadon de kostkalkuloj, studadon de terenformoj kaj komencan konstruan projekton.

La projekto celis ligi Limon kun la regiono de la valo Jauja kaj Cerro de Pasco. La 23-an de decembro 1869, Malinowski estis nomumita la realiganto de la laboroj ĉe *Central Transandino*, inter Limo kaj La Oroya.

La laboroj komenciĝis jam semajnon poste, la 1-an de januaro 1870. Oni elfosis pli ol 60 tunelojn kun la tuta longeco pli ol 6.000 metrojn. Estis ankaŭ konstruita la plej alta tiutempe ponto 77 metrojn alta kaj 175 metrojn longa.

La fervoja linio, en ĝia plej alta punkto, situas sur la alteco de ĉirkaŭ 5000 m super la marnivelo, kio estas unika en la monda skalo. Por povi grimpi ĝis tia alteco, Malinowski uzis solvon, kiu estis impona novaĵo dum tiuj jaroj: anstataŭ gvidi spiralan linion ĉirkaŭ la tereno kun la kreskanta alteco, li projektis 10 „zigzagojn” (ĝiradojn U-formajn). La trajno, iranta al la supra punkto, devis sur sia trako plurfoje ŝanĝi veturdirekton. Kvankam tio teorie signis kreskon de la vojaĝtempo, ĝi fakte signifis mallongigis ĝin. La ŝanĝo de la direkto daŭris pli mallonge ol daŭrus la rondirado kaj veturado sur la komplikaj serpentinoj.

Pli ol 10.000 homoj de diversaj nacioj, rasoj kaj religioj laboris ĉe la konstruado, sub la inspektado de Malinowski. La inĝeniero strebis certigi, ke ĉiuj estu traktataj kun digno kaj ke ili ricevu rekompencan, konforme al la kondiĉoj priskribitaj en la kontraktoj.

Dank' al la konstruado de *Central Transandino*, Malinowski akiris tutmondan famon.

Revuoj skribis pri li kiel pri la homo ekstreme sindediĉanta al laboro, kiu persone partoprenas en laboroj kaj kontrolas por ke ĉio iru laŭ plano. Kiam en 1874, en Peruo komenciĝis ekonomia krizo, Malinowski kaj Meigss

financis la pluan konstruadon de la linio per siaj propraj financrimedoj.

La memortabulo omaĝe al Ernest Malinowski ĉe la varsovia stacidomo Warszawa Centralna

Dum la sekvaj tri jaroj, li peze laboris, por fini la konstruadon de la



Trans-Anda Fervojo. La ĉefa fervojtrako estis malfermita la 10-an de januaro 1893. Ekfunkciigo de la fervojo malfermis tute novajn eblecojn: danke al la ligo de du oceanoj (Atlantiko kaj Pacifiko) eblis transiri la kontinenton surtere, donante impulson por la rapida disvolviĝo de la ekonomio pro la kreskanta kvanto de transportitaj krudaj materialoj kaj varoj.

Ernest Malinowski mortis la 2-an de marto 1899. Li estis entombigita sur la tombejo *Presbitero-Maestro* en Limo. Bedaŭrinde, li neniam trovis edzinon kaj ne havis infanojn.

Kvankam la nomo de Malinowski nuntempe ne estas vaste konata, ĉi tiu stato konstante ŝanĝiĝas. Ĉiam pli ofte Malinowski estas rememorigata kiel heroo kaj noviganto, kaj tio restarigas lian lokon en la monda historio.

En la haveno Kajao (Callao) Sur unu placo de Limo staras alta kolono kronita de la statuo de Niko, la diino de venko, ornamita sur soklo per multnombraj reliefoj. Sur unu el ili oni prezentis epizodon kun E. Malinowski. Krome, en la stacidomo de la transanda fervojo en Limo, en 1979 estis malkovrita tabulo memoriganta meritojn de la inĝeniero. En la sama stacidomo, en 1999 (okaze de la centjara datreveno de la morto de Ernest Malinowski), estis starigita lia bronza busto.

Honore al la pola inĝeniero, la kompanio PKP Intercity nomis unu el siaj trajnoj *TLK Malinowski*.

Rekonante la meritojn de la inĝeniero, la transportentrepreno Freightliner PL nomis unu el siaj lokomotivoj Newag Dragon (E6ACTd-101) Ernest Malinowski. Ponto super Vistulo en Toruń ricevis nomon R. Malinowski. „Malinowski” nomiĝas ankaŭ la premio pro la teknika novigaĵo, atribuata dum la Internacia Fervojofoiro TRAKO en Gdansk.

Linguoscienca angulo

Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko

De rilate al ne-aga *O-vorto* – dua parto

Eco

De rilate al ne-aga *O-vorto* povas montri econ:

- **virino de meza aĝo** = “mezaĝa virino”.
- **haroj de nedifinita koloro**. La haroj havis kiel econ nedifinitan koloron.

• *Proksime de ili staris ankoraŭ alia **figuro de triobla grandeco***. La figuro estis trioble granda.

Konsisto

De rilate al ne-aga O-vorto povas montri konsiston:

• *Li donis al ŝi **bukedon de rozoj***. La bukedo konsistis el rozoj (*bukedo **da** rozoj* havus iom alian signifon).

• *Tie malsupre kuŝas Germanujo, kiu iam estis kovrita de plej densa **reto de fervoj kaj kanaloj***. La reto konsistas el fervojoj kaj kanaloj.

• *La ŝipoj staris envolvitaj en **fumo de pulvo***. La fumo konsistis el pulvo.

Origino

De rilate al ne-aga O-vorto povas montri originon aŭ devenon:

• *Francisko **de Asizo** = tiu Francisko, kiu devenas de la urbo Asizo = Francisko **el** Asizo*

De la flanko (*de iu*), kaj similaj esprimoj, povas montri originon kun nuanco de respondeco:

• *Mi respondis al li, ke mi tion ĉi ne povas konsenti, ĉar ĝi estus malmodestaĵo **de mia flanko***. Mi farus malmodestaĵon (pri kiu mi devus respondeci).

• *Vi ne rigardos ja ĝin kiel **maldelikecon de mia flanko**, se [...] mi demandas pri kelkaj neeviteblaj detalaĵoj*.

Mezuro

Ĉe ne-aga O-vorto, *de* povas montri mezuron:

• *La knabo havis la **aĝon de nur ses jaroj***. La aĝo estis granda je nur ses jaroj.

• ***Vojon de tri tagoj** ni iros en la dezerton*. La vojo estas tiel longa, ke daŭras tri tagojn iri ĝin.

• *En la **daŭro de kelke da minutoj** mi aŭdis du pafojn*. La daŭro estis longa je kelke da minutoj.

Formovo, aparteco

Iafoje *de* povas montri formoviĝon aŭ apartecon, kiam ĝi rilatas al ne-aga O-vorto:

• *Rekta linio estas la plej mallonga **vojo de unu punkto al alia***. La vojo kondukas for de unu punkto.

• *En unuhora **distanco de nia kabano** [...] staris la malgranda preĝejo*. La kabano kaj la preĝejo estas apartaj je unu horo.

Perverba priskribo de ne-aga O-vorto

Ĉi-antaŭe ĉiuj *de*-esprimoj rilatis al O-vortoj kiel rektaj priskriboj de ili, sed rilate al ne-agaj O-vortoj *de*-esprimo ankaŭ povas aperi kiel perverba priskribo de subjekto:

- *Tiu libro estas de Karlo.* De montras apartenon, posedon. Pli ofte oni uzas *aparteni + al*: *Tiu libro apartenas al Karlo.*
- *Tiuj du arboj estas de malsamaj specoj.* De montras ecojn.
- *Feliĉa vi estas, ho lando, se via reĝo estas de nobla deveno.* De montras originon.

Magdalena Tatara

Lernomaterialoj pri la franca lingvo en Interreto.

Hodiaŭ oni ne povas imagi nian vivon sen interreto. Ĝi helpas nin ĉiutage, se ni volas trovi utilajn informojn. Ĝi ankaŭ povas helpi nin, se ni volas lerni ion, ekzemple fremdajn lingvojn. En la reto oni povas trovi senpagajn kursojn, ekzercojn, vortarojn kaj aliajn helpilojn por la lernado. Instruistoj trovos eĉ pretajn lecionplanojn kaj povas mem krei kvizojn kaj ekzercojn, helpe de senpagaj programoj kaj aplikataj programoj por poŝtelefonoj (apoj).

En tiu mallonga teksto mi volus prezenti, kie oni povas trovi valorajn kaj interesajn helpilojn en la reto, por lerni la francan lingvon. Kial la franca? Ĉar mi estas instruistino de la lingvo kaj ofte mi uzas lingvomaterialojn el la reto kaj volas dividi mian sperton kun Vi.

Estas multege da materialoj kaj eĉ unu procenton ne eblas prezenti tie. Mi volas nur mencii kelkajn retejojn, blogojn kaj filmetojn kaj instigi la legantojn al plia serĉado.

Kiam mi serĉas en la reto iujn informojn aŭ ekzercojn pri la konkreta temo aŭ problemo, mi entajpas tiun temon en serĉilon kaj tuj mi vidas, kiom da paĝoj aperas.

Mi volas prezenti kelkajn kategoriojn: paĝarojn, filmetojn ĉe YouTube, vlogojn kaj blogojn.

Tre riĉa retpaĝo estas: <https://www.lepointdufle.net>. Laŭ la informo sur la ĉefpaĝo, vi povas trovi tie pli ol 12900 ligilojn por lerni kaj instrui la francan lingvon, inter kiuj troviĝas pli ol 7100 ligiloj al la plej bonaj senpagaj kursoj kaj ekzercoj retaj kaj printeblaj. Tie oni povas lerni pri ĉiuj lingvaj kompetencoj (parolado, skribado kaj kompreno) kaj elementoj (gramatiko, leksiko, ortografio kaj fonetiko kun prononcado). Plie pri la kulturo de Francio kaj aliaj landoj, kie oni uzas la francan lingvon.

Alia valora paĝo estas: <https://apprendre.tv5monde.com/fr>, kie troviĝas filmetoj aŭ mallongaj raportaĵoj de la franca televido TV5 Monde kaj, post ĉiu filmo, estas ekzercoj de parola kompreno. La filmoj parolas pri diversaj kaj interesaj temoj kaj ĉio estas dividita je lingvoniveleoj de A1 ĝis B2.

Mi povas ankaŭ rekomendi la paĝon <https://www.bonjourdefrance.com>, kie ankaŭ vi trovos diverstipajn lingvomaterialojn kaj ekzercojn metitajn laŭ lingvoniveleoj.

Por tiuj, kiuj jam bone konas la francan lingvon kaj volas plibonigi ĝin, mi rekomendas la paĝon <https://www.espacefrancais.com>. Vi trovos tie tri kategoriojn: lingvo, literaturo kaj resursoj. Estas, kompreneble, ankaŭ diverstipaj ekzercoj.

<https://www.francepodcasts.com> - la paĝo inkluzivas similajn lingvomaterialojn al aliaj retejoj, sed ĉi tie oni trovos multe pri lingvoekzamenoj de la franca lingvo (DALF kaj DELF) - priskriboj, konsiloj kaj ekzemplaj egzamenoj kun solvoj.

Ekzistas multaj prezentadoj sur la paĝaro YouTube, kiuj prezentas la francan lingvon. Mi volus prezenti nur kelkajn. Inter tiuj, kreitaj de francoj, oni povas rekomendi jenajn: **Français Authentique**, **innerFrench**, **Easy French**, **Français avec Pierre**. Ĉiuj aŭtoroj uzas kompreneble la francan lingvon kaj iomete la anglan, por traduki malfacilajn vortojn aŭ esprimojn.

- **Français Authentique** (<https://www.francaisauthentique.com>) - filmoj ĉe YouTube, blogo, podkasto kaj kursoj (paganaj kaj senpagaj) kreitaj de franco Johan Tekfak, kies celo estas helpi al tiuj, kiuj jam bone komprenas la lingvon, sed ne kapablas paroli ĝin, por ke ili povu ekparoli kaj sinesprimi senprobleme. La aŭtoro, kiu ne estas profesia lingvoinstruisto, spertis malfacilaĵojn en uzado de la angla kaj germana lingvoj, kiujn multe lernis sed ne povis flue paroli kaj li decidis krei la paĝaron, por ke liaj lernantoj ne devu travivi la samon kun la franca lingvo.

- **innerFrench** estas paĝaro, kreita de parizano Hugo, kiu loĝas kaj laboras en Varsovio. Li faras filmetojn ĉe YouTube kaj surbendigas podkastojn. Li parolas multe pri la franca kulturo, vivo en Francio, kutimoj, sed ankaŭ li instruas leksikon kaj gramatikon kaj konsilas kiel efike lerni la lingvon. Ofte li tradukas iujn vortojn al la angla, komparas tiujn du lingvojn, montrante ekz. "vortojn - falsajn amikojn".

- **Français avec Pierre** (<https://www.francaisavec pierre.com>) estas ege enhavriĉa paĝaro kreita de la franco de Bordojo (Bordeaux) Pierre Babon kaj lia edzino Noemi, kiu estas meze hispanino, meze japanino. Nun ili ambaŭ vivas en Madrido. Vi trovos tie multe da filmoj ĉe YouTube pri la lingvo (gramatiko, leksiko, prononcado, ktp.) kaj franca kulturo, sed ankaŭ plenajn lingvokursojn je diversaj



nivelejoj. La samaj aŭtoroj kreis ankaŭ kurson de la franca lingvo por hispan-parolantoj.

- **Easy French** - estas parto de la tutmonda projekto Easy Languages (facilaj lingvoj), ĝi estas la metodo, kiu volas helpi al lernantoj amuze lerni ĉiutagan lingvon. Tio estas intervjuoj kun uzantoj de la franca lingvo sur stratoj de Parizo aŭ alia loko, kie oni parolas france. Plie, estas ankaŭ la filmetoj pri gramatiko. Ĉiuj filmoj havas subskribojn en la franca kaj angla. Kadre da la projekto, vi trovos kursojn de aliaj lingvoj, ekz. angla, germana, pola, turka, ktp.

- **Pan od francuskiego** - (<https://www.panodfrancuskiego.pl>) estas YouTube-kanalo kaj retpaĝo por poloj, kiuj volas lerni la francan lingvon. La kreinto Jacek Mulczyk-Skarżyński, ege talenta, ĉarma kaj kreema instruisto, pere de amuzaj filmetoj klarigas diversajn malfacilaĵojn kaj kuriozaĵoj de la lingvo. Estas ankaŭ pli longaj filmoj pri la lingvo, la kulturo kaj Francio. Lia blogo ankaŭ estas tre enhaviĉa kaj interesa, kie oni trovas i.a. artikolojn, konsilojn kaj senpagajn ekzercojn.

Ĉiuj instruas laŭ propraj metodoj, ne laŭ lernejoj, enuaj programoj kaj lernolibroj. Ŝajnas, ke tiuspeca instruado estas pli interesa, agrabla kaj efika.

En la reto oni trovas multe da blogoj en la pola lingvo, kiu prezentas konsilojn pri la vivo en Francio, la lingvon, kuriozaĵojn, ligilojn al franclingvaj paĝoj pri diversaj temoj. Jen la interesa propono: <http://emigrantka.eu/jakie-blogi-warto-sledzic-aby-nauka-francuskiego-byla-prosta-i-przyjemna-moja-lista-top7-francuskie-filmy-i-programy/>

<http://francu.ski> estas blogo, gvidata en la pola lingvo de la tre sperta lingvoinstruisto kaj tradukisto Bartosz Garliński. Li klarigas bonege kaj profesie diversajn nuancojn de la franca lingvo. Tie oni povas ankaŭ trovi pretajn tabelojn kun gramatiko aŭ konjugacio, kiujn eblas elŝuti kaj printi. En la blogo troviĝas jenaj kategorioj: kuriozaĵoj, verboj, kulturo, lernado, rapida lernado, malfacilaĵoj kaj prononcado. Estas ankaŭ artikoloj pri kondicionalo kaj "subjunctif" - la verbomodo, kiu ne ekzistas en Esperanto, nek en la pola lingvo - tiuj du modoj estas sufiĉe malfacilaj en la franca. El la blogo vi povas ekscii kiel lerni la komunikadon en la franca dum 14 tagoj kaj ke la bazan gramatikon kaj vortprovizon oni povas inkluzivi sur UNU paĝo A4.

Tiuj, kiuj jam bone konas la lingvon, povas perfektigi ĝin legante gazeton. Sur la paĝo <http://www.lapressedefrance.fr/> vi trovos ligilojn al la plej gravaj franclingvaj ĉiutagaj tutfranciaj kaj regionaj gazetoj kaj diverstipaj revuoj. Estas ankaŭ la interesa revuo por infanoj kaj junuloj <https://www.1jour1actu.com>, kie oni trovas mallongajn artikolojn pri diversaj temoj, prezentitaj en alloga, grafika formo kaj sufiĉe facila lingvo. Iujn artikolojn oni povas aŭskulti kaj ĉiujn elŝuti en PDF-formato.

Multfoje mi aŭskultis opinion, ke la franca lingvo estas belega, sed malfacila. Mi pensas, ke la lingvo estas ege interesa kaj, se oni trovos bonan instruiston, ĝi iĝas eĉ facila. Se vi ne trovis bonan lingvoinstruiston dum via lernejaĝo, en la reto vi trovos ĝin sendube.

Okaze de la ĉijara *Nacia legado* ni publikigas du fragmentojn de la dramo “Baladina”, verkita de Juliusz Słowacki kaj tradukita por tiu okazo de Lidia Ligeża.

“Baladina”

...”VIDVINO

Io venis en mian kn oldan,
Se vi permesos – humile mi petas,
Konsili mi povas, belvizaĝulo:
Matene iru arbaron knabinoj,

Kaj ĉiu prenu kruĉon el argilo,
Kaj serĉu frambojn en arbar-densaĵoj.
Kiu alportos kiel la unua
Kruĉon plenan, kun tiu vi edziĝos.



KIRKORO

Bonega la konsilo... Ho, simpleco!
Vi donos al mi feliĉon serenan,
Ĝuajn tagojn kunplektitaj kun virto.
Jes, la patrino... dum la sunleviĝo
La filinoj arbaron iru – kruĉojn
Portante. Kaj ni atendu en tilia ombro;
Kiu revenos la unua, estos
Grafino Kirkor’. Juĝu, granda Dio.”

“LINA

Ho, multaj framboj – kiel rozkoloraj!
Sur ili perloj de roso kristala.
Kirkora buŝo simile korala
Kiel ĉi framboj... Violetoj freŝaj
Suspiras vane, mi ne havas tempon
Por vin pluki – ĉar la fratino prenos
Plenan kruĉon da framboj kaj revenos,
Kaj prenos edzon; kaj mi kun violoj

Restos fraŭlino... Kvankam vi, violoj,
Estus oraj rozoj – mi plukos frambojn.
(Ŝi kantas, serĉante la frambojn.)
Ho kara! Ho kara!
Ora grandsinjor'.
De mi li ricevos
Frambojn el la kor'.
Ĉar preferas mia kara
Tian riĉan beran aron
Ol ĉiu trezor'. Ho!
Ol ĉiu trezor'.

(Ŝi foriras dekstren. Eniras BALADINA kun la kruĉo surkape.)

BALADINA

Ho, malmulte da framboj; ili ruĝas
Kiel sango... malmulte... Kien iri?
Mi ne scias... kaj la ĉielo ardas
Kiel sango... kaj sange sunleviĝas.
Mi preferas nokton sombran ol tia
Mateno... Kie Alina? Ŝi devis
Iri dekstren kaj jam plenigi l' kruĉon
Per framboj; kaj mi inter beroj paŝas
Freneza pro despero kaj ploranta.
ALINA(el profundo de la arbaro)
Fratino mia! Fratineto kara!
Kie vi?

BALADINA

Kia ĝojo en la voĉo!
Certe jam la kruĉon plenan ŝi havas.

(Eniras ALINA.)

ALINA

Fratino?

BALADINA

Kion?

ALINA

Via kruĉo plenas?

BALADINA

Ne...

ALINA

Fratin'!

Kion vi faris?



BALADINA

Nenion.

ALINA

Nebone, rozeto,

Mi havas plenan kruĉon sen ber' unu.

BALADINA

Prenu ĉi frambon el la miaj.

ALINA

Fratin'!...

Kara mia, diru kion vi faris?

Ni kune eliris, vi havis tempon;

Mi ja ne ŝtelis de vi la arbaron.

Kial nun buŝo via kunprenita

Kaj la vizaĝo pala?

BALADINA

El kruĉ' via

Elrampas framboj serpente por mordi

Min per pikiloj de riproĉoj fiaj.

Iru kaj restu sinjorino! Kaj mi

Bove plugos kaj oleon elpremos

El pikaj semoj, papavaj kapetoj.

ALINA

Hontu, fratino... mi petas, ne veu

Super mia feliĉo.

ALADINA

Ha! ha! ha! ha!

ALINA

Kion signifas ĉi rido terura?
Ĉu vi malsanas? Se vi malesperas,
Diru... Vi amas Kirkoron? Sincere
Diru al mi, fratino, vi tre amas?
Sciu, ke estas nobeloj aliaj,
Mi, kiel sinjorino, por vi trovos
Edzon...

BALADINA

Vi estos sinjorino! vi! vi!

(Ŝi elprenas tranĉilon.)

ALINA

Ha, Baladina!...
Por kio ĉi ilo?...”

Saĝulaj pensoj

Andreo Bach

Ricevinte donacon ne ĉagreniĝu!

Kion vi intencas atingi, kiam vi donas sincere al iu donacon?

Unue: vi volas ĝojigi tiun personon. Se vi sukcesos fari tion, vi ambaŭ ĝojos. Vi deziras fari la donacon, ĉar via donajo, laŭ vi, estas valorajo, ofte granda, kaj tial vi volas transdoni ĝin.



Due, kaj certe pli grave: la pridonacito RAJTAS libere disponi pri sia donaco - povas uzi ĝin por ĉiutago aŭ starigi ĝin ie kaj nur ĝin rigardi de

tempo al tempo. Tute libervole. Kiam unutage la donaco perdos por sia nuna posedanto sian valoron, tiu povos eĉ forĵeti ĝin.

La posedaĵo de iu persono, kiel donaco, fariĝas alies posedaĵo. Estus do bone, se la nova posedanto ne sentus senĉese la rigardon de la donacinto, kvazaŭ kontrolanta, kio okazas kun la donaco.

Ricevinte donacon, ni do klopodu ĝui ĝin libermaniere. Ajna donaco ne devus esti kaŭzo de nia ĉagreno. Tute kontraŭe. Ni ŝatas fanfaroni pri niaj donacoj. Des pli, se ni vere ĝuas ilin. Ni povas dividi niajn donacojn kun aliaj. Kaj fine, ni povas transdoni ilin al aliaj, veraj bezonantoj (mi tute ne pensas pri t.n. trairaj donacoj, senvalorajoj, trairantaj de mano al mano, inter ne tro kontentaj pridonacitoj).

Tia speciala donaco, laŭ mi, estas Esperanto, donita sincere, sen kalkulo je iu materia profito. Mi kredas, ke ĝia kreinto donis ĝin al ni, por tute libera dispono. Tutcerte, la akcepto de la donaco de la tuta homaro estus la plej granda donaco por la donacinto, tamen, li ne intencis pridonaci nin devige. Ĉu do iu, kiu ellernis Esperanton, aŭtomate havas la devon dediĉi sian vivon al ĝi? Kompreneble, ke ne. Ne ĉiu VOLAS, ne ĉiu POVAS, ne ĉiu KAPABLAS kaj ne ĉiu PRETAS!!!

Ni ne estas sklavo de io ajn, kaj, des pli, de niaj donacoj. Eble por vi sufiĉas, de tempo al tempo. senpolvigi donacon, starantan en angulo, kovritan per la polvo de forgeso? Eble sufiĉos, ke vi iafoje rigardos ĝin kun la rideto de dankemo? Eble vi ĝin kelkfoje prenos kaj kunportos, por montri al tiuj, kiuj ne posedas ĝin?

Per ĉi tiu donaco mi deziras ĝoji KIEL AJN, KIAM AJN kaj KUN KIU AJN MI VOLAS! Ĉiu povas. Ne ĉagreniĝu. Vi estas ero de ĉiam pli longa ĉeno de la homoj de bonvolo.

Ĝuu vian donacon kiel nur eblas, ĝis via ĝojo atingos aliajn. Kaj ĉu vi scias? Se vi hazarde pridonacos per ĝi ankoraŭ iun, ĝi ne ekmankos al vi, sed simple multobliĝos! Mirakle, ĉu ne?

Leterkesto



Murkalendaro kaj akvoparko

Saluton! Jen la interesaĵo, ligita kun Esperanto, kiun mi ĵus kaptis. En la pendebla, ŝirfolia kalendaro „ZDZIERAK WARSZAWSKI 2020”, eldonita de la Domo de Renkontoj kun Historio (DSH) en Varsovio, la hieraŭa folio, de la 8-a de aŭgusto, rilatas al la 29-a jubilea UK, okazinta en Varsovio antaŭ 83 jaroj – dum 7-15 de aŭg. 1937. Ĉi-kune mi sendas kopion de la kalendara folio.

Meritas ankaŭ scii, ke la esperantlingve sonanta vorto **SUNTAGO** estas la nomo de la tropika, la plej granda en Pollando akvoparko, troviĝanta en la komplekso *Parko de Pollando* – amuz- kaj ripozparko, en la urbeto Wręcza, en la komunumo Mszczonów de la mazovia distrikto Żyrardów. La parko estas malfermita por vizitantoj de la 20-a de februaro 2020.

Kun salutoj Jerzy Dryka

* 5.10
* 20.12

sierpień

8

sobota

○

1937

Jubilea kongreso de esperanto Varsovio

Emiliana / Mirona

☾ 21.22
☾ 9.04

Ponad 1100 delegatów zjechało tego dnia do Warszawy na Kongres Esperantystów. Esperanto to język wymyślony w latach 80. XIX wieku przez urodzonego w Białymstoku lekarza Ludwika Zamenhofs. Zamenhof, który cierpiął prześladowania i musiał uciekać z Rosji ze względu na swoje żydowskie pochodzenie, stworzył uniwersalny język, by ułatwić międzynarodowe porozumienie i pokojową koegzystencję między narodami. Twórca esperanto zmarł w 1917 roku, jego nazwiskiem nazwano część ulicy Dzikiej. Choć esperanto nie odniosło spodziewanego sukcesu, żyje do dziś. Na świecie działają koła zrzeszające esperantystów, język znajduje się w bazie serwisu Google Translate, powstaje prasa w esperanto, prowadzone są też kursy nauki tej mowy.

Bonan matenon - Dzień dobry
Mia nomo estas... - Nazwam się...
Mi ŝatas Varsovion! - Lubię Warszawę!

Okolicznościowa odznaka Kongresu Esperantystów w Warszawie (1937)



221 / 366





Kara uzanto de Amikumu,

La estonteco de Amikumu dependas de vi kaj la komunumo. Ni kalkulis, ke se ni ekhavas 500 novajn orajn membrojn ĉi-monate, ni povas daŭre funkciigi Amikumu kaj ni jam estas 10% tien! Ĉu ni povas dependi de vi por helpi al ni atingi nian celon kaj daŭrigi Amikumu longe en la estontecon? Tiel vi ĉiam povos trovi proksimajn esperantistojn ie ajn en la mondo! <https://app.amikumu.com/orighu>

Por montri, ke ni seriozas en la komunumo, ni nun reprogramas la tutan apon kaj malfermkodigos ĝin! Ĉi tiel la komunumo povas pli engaĝiĝi kaj kunfari la apon, tiel ĝia potencialo estos senlima. Ni ankaŭ aŭdis la zorgojn de la komunumo pri nia mesaĝilo, do ni decidis tute reprogrami tion de nulo por doni pli agrablan sperton.



Dankon, ke vi estas parto de nia komunumo kaj espereble ni povos renkontiĝi iutage por esperantumi kune! :-)) Por faciligi tion, dum limigita tempo, ni ofertas rabaton de 10%, do oriĝu nun ĉe <https://app.amikumu.com/orighu>.

Amikume via, Chuck Smith Teknikestro de Amikumu



Societo „E-Senco” Poznań, ARKONES 2020

Pro la monda panedmio, kiu ŝanĝis la mondon en la jaro 2020, ni ne povas okazigi Arkones en la sama formulo, kiel en antaŭaj jaroj. Tial ni decidis ŝovi la 36-ajn Konfrontojn al la jaro 2021. Pri ĝia formo ni ankoraŭ decidis pli poste.

Por almenaŭ minimume rekompenci la neokazigon de Arkones, la 19-an kaj 20-an de septembro 2020 ni invitas vin spekti neniam publikigitajn filmojn, elfositajn el nia arkivo. Pli poste ni informos vin, kie aperos la filmoj.



Muzaiko.info

tuttempa tutesperanta retradio



Esperanto-aranĝoj en Pollando en 2020

Forstrekitaj aranĝoj estis planataj, sed pro la pandemio ne povis okazi aŭ okazos alitempe

25.07-1.08.2020	93-a kongreso de Sennacieca Asocio Tutmonda en Bjalistoko Okazos en 2021	Sennacieca Asocio Tutmonda kaj Bjalistoka Esperanto-Societo
16.08.2020	Montara Esperanta ekskurso al la monto Szyndzielnia kaj urbo Szczyrk apud Bielsko-Biała	Filio de Pola Esperanto-Asocio en Bielsko-Biała. Krystyna Zgud karad099@gmail.com
8-18.08.2020	Kristana Kongreso en Legnica (kadre de 70-a KELI kongreso) Okazos en 2021	Silezia Esperanto-Asocio. Kristana Esperantista Ligo Internacia https://keli.sea-vroc.eu/
9-19.08.2020	“Esperanto, maro kaj muziko” -amuza kaj ripoza feriado en Ustronie Morskie	Silezia Esperanto-Asocio. Teresa Pomorska, pomer@wp.pl
2-10.09.2020	53-a Internacia Esperantista-Feriado en Łądek Zdrój	Silezia Esperanto-Asocio Teresa Pomorska, pomer@wp.pl
5.09.2020 15:00	Nacia legado en Esperanto „Baladina” de Juliusz Słowacki	Esperanto-libraro, Podlańia Libraro, Ludoviko Zamenhof Centro, Bjalistoka Esperanta Societo, kontakt@espero.bialystok.pl
11-13.09.2020	Esperantaj Tagoj de Krakovo	Krakova Societo Esperanto kse.krakovo@gmail.com
11-13.09.2020	“Esperanto sur Strando” en Sopot	Triurba Esperantista Asocio TORENTO torentosopot@wp.pl https://sites.google.com/site/esperantowsopocie/ FB – Esperanto Sopot.pl
18-20.09.2020	36-aj Artaj Konfrontoj en Esperanto-„Arkones 2020” en Poznań	E-SENCO Kultur-Socia Societo je la nomo Ludoviko Zamenhof en Poznań. http://www.arkones.org/eo/

25.10. 2020	Johano Paŭlo la 2-a - Esperantisto	Bjalistoka Esperanta Societo kontakt@espero.bialystok.pl
9-11. 10.2020	44-aj Esperantistaj Preĝtagoj en Czestochowa	Pola sekcio de IKUE pomer@wp.pl
11.2020	Esperantista renkontiĝo GRUPE - 24 en Gliwice	PEA, filio en Gliwice, stanislaw.mandrak@gmail.com aŭ: staman@ka.onet.pl
5-6. 12.2020	5-a Esperanta konkurso "Vortbeleco en Esperanto" en Wrocław	Eŭropa Centro de Interkultura Edukado / informado.eo@gmail.com / Małgosia Komarnicka
11-13. 12. 2020	21-aj Bjalistokaj Zamenhof-Tagoj en Bjalistoko	Bjalistoka Esperanta Societo kontakt@espero.bialystok.pl
12.-01 2020	12-a JES Junulara Esperanta Semajno en ...?	Pola Esperanto-Junularo www.pej.pl

Universalaj Kongresoj de UEA

1-8.08. 2020.	La 105-a Universala Kongreso de Esperanto (UK) en Montrealo (Kanado). En 2020 okazis nur la virtuala kongreso. UK en la tradicia formo okazos en 2022	Universala Esperanto-Asocio uea.org
17-24.07. 2021	La 106-a Universala Kongreso de Esperanto (UK) en Belfasto (Nord-Irlando) Okazos en 2021	Universala Esperanto-Asocio uea.org

Diverse, facile, bonguste

Por fari pli agrabla la longan tempon, pasigitan hejme dum la pandemio, ni kreas en nia revuo novan anguleton - en kiu ni volas prezenti interesajn receptojn pri manĝaĵoj kaj tiamaniere instigi por kelkfoja, memstara, interesa kuirado. Ni, esperantistoj, havas eblecon sufiĉe facile, helpe de niaj eksterlandaj samideanoj, trovi receptojn pri manĝaĵoj el diversaj landoj kaj ankaŭ, interŝanĝe, popularigi tradiciajn, karakterizajn

receptojn en nia pola kuirarto, nun ofte forgesitaj. Ni petas niajn legantojn: bonvolu kontaktiĝi ĉiteme kun viaj eksterlandaj esperantistaj amikoj kaj petu iliajn receptojn, provu realigi ilin kaj pruvitaj sendi al nia redakcio. Ni aperigos ilin en la sekvontaj numeroj de "Pola Esperantisto". Jam nun ni prezentas du simplajn receptojn por kukoj, senditaj de Magdalena Tatara el Krakovo.

Redakcio

Magdalena Tatara

Du facilaj receptoj por kukoj.

Kuko de Gienia

La kuko estas facile preparebla, eĉ por komencantoj, kiuj neniam preparis iun en kuirejo. La recepto estas bonega, ĉar la kuko ĉiam sukcesas. En mia hejmo ni nomas ĝin "kuko de Gienia", ĉar la recepton alportis unu el amikinoj de mia patrino - sinjorino Gienia. ☺

Por prepari la kukon, necesas: - du pomoj, du glasoj (1/5 l) da faruno, unu glaso da sukero, 3/4 de glaso da oleo, tri ovoj, unu kulereto da baksodo, unu kulereto da cinamo kaj du kuleroj da kakao.



Kiel oni preparas la kukon? - Miksu farunon, kakaon, baksodon kaj cinamon en ujo, tranĉu pomojn en mezgrandajn kubojn, en alia ujo miksu per kirlilo ovojn kun sukero kaj oleo dum kvin minutoj. Poste aldonu sekajn ingrediencojn al tiu miksaĵo kaj miksu ĉion per kulero. Fine aldonu pomojn kaj denove ĉion bone miksu. Baku en 180 gradoj, dum ĉ. 45 minutoj. Por esti certa, ke la kuko estas finbakita, kontrolu ĝin per ligna bastoneto.

Se ĝi estas seka, la kuko estas preta.

Kuko kun fruktoj.

Preparado de la kuko estas ankaŭ facila.

Bezوناتaj ingrediencoj estas: butero aŭ alia grasa miksaĵo (200 g), kvar ovoj, 200 gramoj da faruno, 40 gramoj da terpoma faruno (terpomamelo), 160 gramoj da sukero, vanila sukero, 1 kulereto da

bakpulvoro, 500 gramoj da fruktoj (ekzemple fragoj, framboj, bananoj, beroj, k.a.).

Sekajn ingrediencojn, escepte de sukero, miksu per kulero en iu ujo. Per kirlilo, en alia ujo, miksu sukeron kun butero, aldonante po unu ovo, poste aldonu poiome sekajn ingrediencojn kaj bone miksu. La miksaĵon elverŝu en bakmuldilon (ĉ. 30x30 cm) kaj supre metu fruktojn, laŭ via elekto. Baku en 180 gradoj, dum ĉ. 45 minutoj kaj nepre kontrolu per bastoneto, ĉu la kuko estas bone bakita.

La ambaŭ kukojn vi povas prepari ankaŭ kiel malgrandajn kuketojn, en specialaj muldiloj. Vidu la foton.

Provu prepari la kukojn. La preparado estas vere facila kaj la kukoj bongustaj. Bonan apetiton!!! 😊



Oni eldonis

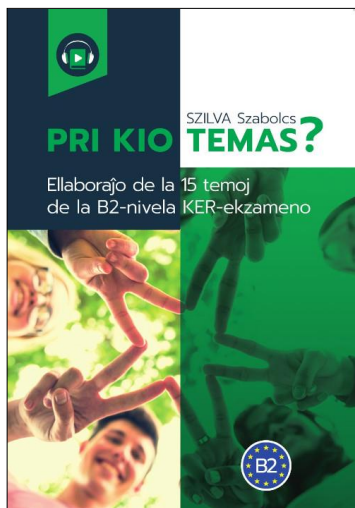
Szabolcs Szilva

Saluton karaj asocioj!

Mi skribis esperantlingvan libron dum la kvarantena tempo. "Pri kio temas? - Ellaboraĵo de la 15 temoj de la B2-nivela KER-ekzameno". Mi eldonis ĝin ĉi-monate en Varsovio.

La libro estis verkita por tiuj, kiuj havas en Esperanto jam la nivelon A2 aŭ B1, kaj volus atingi la nivelon B2 aŭ/kaj submetiĝi al la parola B2-nivela KER-ekzameno. Unu libro kostas 38 zlotojn.

Mi tre ĝojus, se via filio povus aĉeti de mi kelkajn librojn, aŭ vi povus iom peri por la eventualaj aĉetantoj. La prezo por individuoj el Pollando estas 38 zlotoj. La prezo por plua vendo, se la filio aĉetus en pli



granda kvanto, estas 32 zlotoj. En Varsovio oni povas transpreni de mi la libron, aŭ mi povas sendi poŝte.

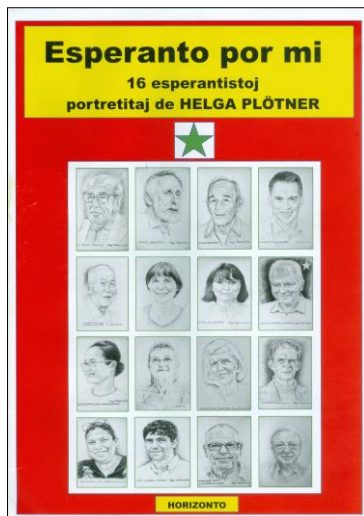
Por pliaj detaloj, priskriboj, reta mendado, sendokostoj, pago ktp., uzu mian retpaĝon: <https://www.lingve.eu/ksiazka-pri-kio-temas/>

Se vi aĉetas tra la retpaĝo, uzu la kupon kodon PÓL.

Mi atendas vian respondon.

Robert Kamiński

Japana eldonejo “Horizonto” eldonis A4-formatan broŝuron “Esperanto por mi – 16 esperantistoj portretitaj de Helga Ploötner” Eldonaĵo sur unu paĝo prezentas desegnitajn portretojn kaj eseetojn de portretitoj. La portretistino foje ekspoziciis siajn portretojn dum UKO-j. Unuan fojon oni eldonis ĝin en libreto. La autorino intencas eldoni sekvan broŝuron kun aliaj portretoj. Inter portretitaj personoj estas, inter aliaj, Ludoviko Kristoforo Zaleski-Zamenhof, Roman Dobrzyński, Mikaelo Bonŝtejn, Mark Fettes, Hori Jasuo, Katalin Kováts, Zsófia Kóródy, Stano Marček kaj Amri Wandel. ISBN 978-4-939088-46-9, prezo 5 Eŭroj.



Forpasis

La 7-an de julio 2020 en Sopot, forpasis esperantistino
Irena Szczygłowska.

La adiaŭa ceremonio kaj entombigo okazis la 20-an de aŭgusto 2020,
je la 11:30, sur la tombejo *Komunalny* en Sopot.

Kun la granda malĝojo - samklubanino, Jagoda Greger



El fotogalerio de Andrzej Sochacki

Andrzej Sochacki

4-aj Esperantaj Tagoj de Staszów - 18-20.05.1990

La aranĝon organizis Andrzej Sochacki, kiel ĉefo de E-Klubo en Staszów, kun helpo de la loka Kulturdomo kaj la Urba Estraro. Solena mafermo okazis en la loka Kulturdomo. Post prelego de Stanisław Świstak, tiama prezidanto de la PEA filio en Krakovo, partoprenantoj vojaĝis al ripozdomo ĉe la lago en Golejów. Vespermanĝo okazis ekstere, ĉe bivakfajro.

Sekvontan tagon, sabate antaŭtagmeze, prelegis Antoni Golonka - tiama ĉefdelegito de UEA kaj Ireneusz Bobrzak - ĉefo de Junulara E-klubo el Varsovio. Posttagmeze okazis ekskurso al belegaj ruinaĵoj de la kastelo nomata Krzyżtopór - (Kruco-toporo) en Ujazd. La kastelo estis fakte defenda palaco el la 18-a jarcento, la plej granda tiutempe en la tuta Eŭropo. La palacon konstruis la vojevodo Kristoforo Ossoliński kaj ĝi neniam estis finkonstruita.

La tagon finis koncerto de Georgo Handzlik kaj diskoteko.

Dimanĉe, post la komuna promenado tra la arbaro kaj ĉe laĝetoj, okazis fermo de la renkontiĝo. Entute partoprenis en la aranĝo 50 personoj el Varsovio, Krakovo, Tarnowo, Lodzo, Bielsko-Biała, Gliwice, Ostrów Wlkp., Busko Zdrój, Rzeszów kaj, kompreneble, el Staszów.

Fotis Andrzej Sochacki.





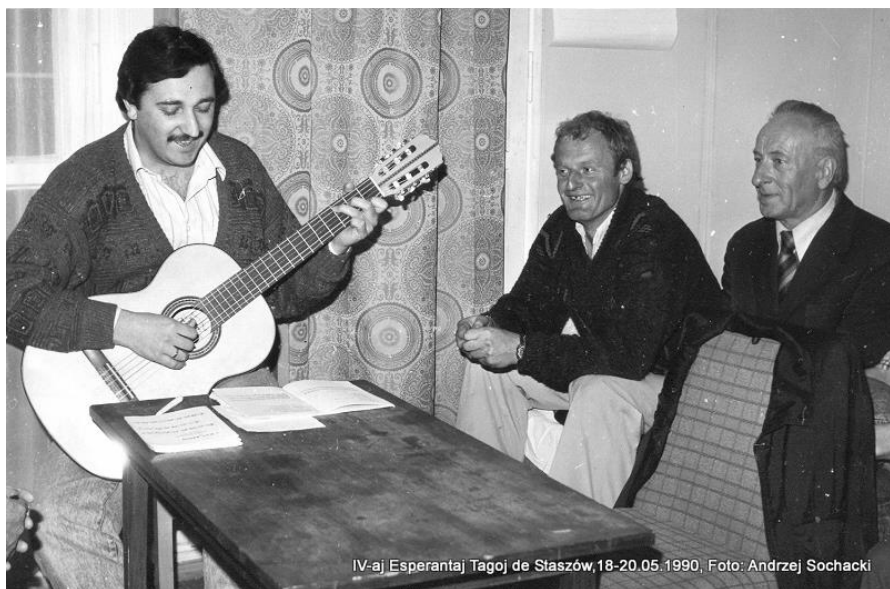
IV-aj Esperantaj Tagoj de Staszów, 18-20.05.1990. Foto: Andrzej Sochacki



IV-aj Esperantaj Tagoj de Staszów, 18-20.05.1990. Foto: Andrzej Sochacki

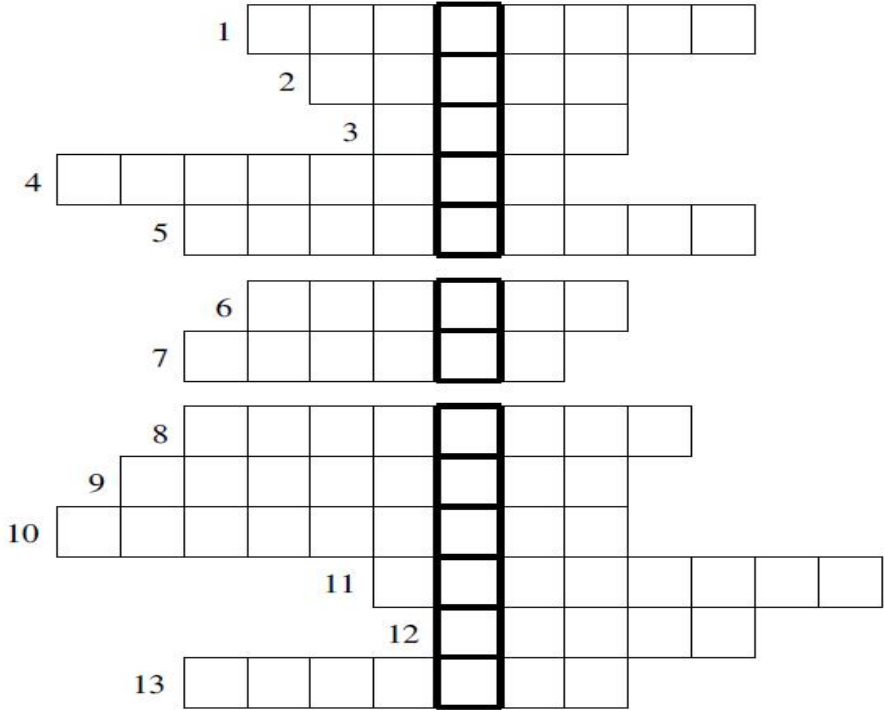


IV-aj Esperantaj Tagoj de Staszów, 18-20.05.1990, Foto: Andrzej Sochacki



IV-aj Esperantaj Tagoj de Staszów, 18-20.05.1990, Foto: Andrzej Sochacki

La krucenigmo pri bestoj



1. La plej granda, vivanta nuntempe, surtera mamulo. Ĝiaj specioj vivas en Afriko kaj Azio. Ĝi havas longan fortan rostron, grandajn orelojn kaj modifiĝintan incizivon, nomata dentego.

2. Unu el la kvar grandaj katoj, konata kiel reĝo de la surteraj bestoj. La masklo estas facile rekonata pro ĝia hararo. Ĝia vizaĝo estas unu el la plej rekonitaj, brutecaj simboloj en la homa kulturo.

3. La granda rabobesto, kiu kapablas relative rapide kuri kaj povas stari, aŭ eĉ marŝi, sur siaj malantaŭaj piedoj. Ĝi havas grandajn ungegojn, kiujn ĝi uzas por fosado, grimrado aŭ dum ĉasado. Ĝiaj oreloj estas malgrandaj kaj rondcaj. Inter karnomanĝuloj ĝi estas la plej granda kaj peza kaj havas la plej bonan flarpovon. Ĝi estas inteligenta kaj dresibla (eblas ĝin trejni por danco, biciklrajdado, paŝado sur 2 piedoj ktp.) Pluŝaj pupoj, laŭforme similaj al la besto, estas populara ludilo.

4. Fluganta mamulo, kiu en malvarmaj regionoj vivas precipe en kavernoj kaj forlasitaj domoj, dum en tropikaj regionoj, ĝi kutime tranoktas sur arboj. Kutime ĝi estas malgranda, tamen, en Aŭstralio vivas la plej granda ĝia specio, nomata

fluganta vulpo, kies flugilenverguro povas atingi eĉ 2 metrojn. La besto estas konata pro sia kapablo de eĥolokalizado.

5. La granda reptilio. Se dum E-renkontiĝo iu el samideanoj parolas alian lingvon ol la internacia, tiam oni postulas: Ne kondu tu kiel tiu besto! Ne parolu nekonatan de ni lingvon!

6. La besto, kiu adaptiĝis por vivo en dezerto, portante sur sia dorso karakterizajn grasajn stokejojn, konataj kiel ĝiboj. Kelkaj specioj de la besto havas du kaj aliaj nur unu ĝibon.

7. La plej granda mamulo vivanta sur la Tero. Male al fiŝoj, ĝi havas horizontalajn, anstataŭ vertikalajn, vostajn naĝilojn. Ĉi tiu besto delonge stimulis la imagon de homoj: ĝiaj enormaj dimensioj (eĉ 30 metrojn longa kaj 190 tunojn peza) vekas timon kaj instigas homojn verki mirindajn rakontojn.

8. La besto, kiu havas grandajn, fortajn malantaŭajn krurojn, grandajn piedojn, adaptitajn por salti, longan muskolan voston por ekvilibro kaj malgrandan kapon. Inoj havas saketon, en kiu iliaj idoj travivas postnaskiĝan disvolviĝon. Ĝi vivas libere en Aŭstralio.

9. La vertebrulo sen piedoj, kun longa, maldika korpo, tegita per skvamoj. Ĝi distingeblas el la senkruraj lacertoj pro manko de brovoj kaj de eksteraj oreloj. Tiu reptilio estas rabobesto. Laŭ la biblia priskribo de Edeno, tiu besto tentis la unuan inon elpreni la malpermesitan frukton el la arbo kreskanta en la ĝardeno, kaj doni ĝin al la unua viro, kio estas rekonita kiel malobeo al la Kreinto.

10. La okbraka akvobesto kun mola korpo. Ĝi kaptas viktimojn per siaj brakoj, superfortas ilin per veneno, kaj poste muelas ilin per siaj kornoformaj makzeloj, kiuj similas al la beko de papago. Ĉiu ĝia brako havas unu aŭ du vicojn de suĉiloj, per kiuj ĝi povas gustumi, senti, grimpi kaj kapti predojn.

11. Longa hundoraso kun mallongaj kruroj. Ĝi estis uzita kaj fariĝis raso en Germanio por ĉasi melojn kaj aliajn ĝenulojn loĝantajn en ternestoj. En Krakovo septembre, ekde 25 jaroj, okazas organizata de la loka radio, parado de tiuspecaj hundoj tra la urbo, gvidata de orkestro, kio estas ununura tiutipa evento en la mondo.

12. Sovaĝa, remaĉanta, kvarpieda mamulo. Ĝia masklo havas surkape ramuron (osto-korno), kiu estas la ataka, defenda, kaj ornama organo. La besto vivas ĉefe en falfoliaj arbaroj.

13. Sovaĝa, korpulenta kaj lerta ŝafforma mamulo, kiu havas karakterizajn rondigitajn kornojn. Origine loĝanta en montaro de Korsiko kaj Sardinio, antaŭ pli-malpli cent jaroj, alkondukita al la montaro Sudety.





Unua renkontiĝo post marto
en bjalistoka esperantista klubo



Ines - la nova volontulino el Tuluzo
restos en Bjalistoka Esperanto-Societo
ĝis la mezo de decembro



La esperantistoj el triurbo antaŭ
Esperanto-memorŝtono en Sopot



La nova PIV prezentita dum
reta SAT-kongreso

NIA FOTOGALERIO



1. Hanna Zaruski-Zamenhof
2. Hanna Zaruski-Zamenhof, Katalin Kovats kaj Margaret Zaleski-Zamenhof
3. Hanna kaj Andrzej Zaruski
4. Andrzej, Katarzyna, Klementyna kaj Hanna Zaruski-Zamenhof
5. Margaret Zaleski-Zamenhof

